

ИКП негизги талаптары

Эл аралык жана салыштырма саясат негизги курстары, ИКП студенттери негизги талаптардын бир бөлүгү катары алууга милдеттүү, студенттерге учурдагы жана келечектеги изилдөөлөрүн негиздөө үчүн зарыл болгон куралдар менен камсыз кылат. Саясат таануу, салыштырма саясат, эл аралык мамилелер, саясий теория жана саясий экономика боюнча кириш фундаменталдык курстар студенттердин башка курстарды ийгиликтүү бүтүрүүсүнө жол ачууга жардам берет.

Окуу 1-курсу (биринчи курстун студенттери)

ИКП 101.1 - Саясат таанууга кириш

Саясат таануу боюнча бул киришүү курсу студенттерге дүйнө жүзү боюнча саясий системаларды калыптандырган негизги түшүнүктөр, институттар жана процесстер жөнүндө фундаменталдык түшүнүк берүү үчүн иштелип чыккан. Семестр ичинде студенттер саясий илимдин негизги аныктамалары жана методологияларынан баштап, андан кийин саясий идеологиялар, институттар, режимдер, шайлоо системалары жана башка маанилүү темаларды изилдешет. Курстун максаты студенттерди саясий кубулуштарды түшүнүү жана сынчыл баа берүү үчүн зарыл болгон аналитикалык аспаптар жана билим менен камсыз кылуу. Семестрдин аягында студенттер саясат таануучу болуу деген эмне экендигин, ошондой эле бул тармактын азыркы глобалдык маселелерге актуалдуулугун толук түшүнүшөт.

Семестр бою студенттер демократия, авторитаризм жана саясий идеологиялар сыяктуу негизги саясий теорияларды жана түшүнүктөрдү сынчыл талдоого жана салыштырууга аракет кылышат, жана бул талдоону заманбап саясий системаларга колдонушат; ар кандай саясий институттардын жана режимдердин структурасын жана функцияларын алардын ролун, натыйжалуулугун жана башкарууга жана саясат иштеп чыгууга тийгизген таасирин баалоо аркылуу баалоо; ар кандай саясий системаларды жана окуяларды изилдөө үчүн салыштырмалуу саясий анализди колдонуу, өлкөлөр боюнча саясий процесстердин жана жыйынтыктардагы моделдерди, окшоштуктарды жана айырмачылыктарды аныктоо.

ИКП 131 - Салыштырма саясатка кириш

Бул курс салыштыруу саясатты изилдөөгө жалпы кириш сөздү сунуш кылат, саясат илиминин бир бөлүгү, системалык салыштыруу жана илимий изилдөө методдорунун негизинде ар кандай ички саясий институттарды, акторлорду жана процесстерди изилдөөгө багытталган. Чындыгында, компаративисттер же салыштырма саясат изилдөөчүлөр, дүйнө

жүзүндөгү саясий практикалардагы окшоштуктар жана айырмачылыктар жагынан потенциалдуу мыйзам ченемдүүлүктөрдү жана закономердүүлүктөрдү ачуу үчүн саясий системалардын айрым аспектилерин салыштырууга жана изилдөөгө жакын. Мисалы, эмне үчүн кээ бир демократиялык өлкөлөр авторитардык саясий режимдерге караганда "жакшы башкарууну" колдоо жагынан жакшыраак көрсөтүшөт? Шайлоо системасынын саясий атаандаштык, коалиция түзүү же жарандардын катышуусу үчүн кандай кесепеттери бар? Европада жана башка жерлерде оңчул популисттик саясаттын өсүшүн эмне түшүндүрөт жана ал демократияга коркунуч туутабы? Курстун фундаменталдык аспектисин эске алганда, биринчи бөлүгүндө салыштырма саясат тармагында кеңири колдонулган теориялар, методдор жана ыкмалар жана бир катар фундаменталдык «дисциплинага мүнөздүү» түшүнүктөр жана предметтер каралат жана азыркы мамлекеттердин түзүлүшү жана демократиялык жана авторитардык режимдердин ортосундагы айырма сыяктуу фундаменталдык «дисциплинага мүнөздүү» түшүнүктөр жана предметтер изилденет. Ошол эле учурда жана ар бир өлкө боюнча мамилени негизинде курстун экинчи бөлүгүндө бир катар өлкөлөрдөгү жана улуттардагы саясий системалардын кеңири талдоосу жүргүзүлөт, биринчи кезекте алардын архетиптик саясий системалары жана андан кийинки саясий жыйынтыктар боюнча тандалып алынат. Өлкөлөр бир эле учурда салыштырылат жана ар кандай саясий системалардын жана тарыхый-структуралык факторлордун идентичность саясатын канчалык деңгээлде калыптандырганына жана экономикалык өнүгүүнүн жана саясий катышуунун ар кандай деңгээлин шарттаганына жараша изилденет.

Бул курстун максаты - студенттердин салыштырмалуу саясат түшүнүгүн өнүктүрүү, ар кандай мамлекеттер жана коомдордо саясий институттардын, актёрлордун жана процесстердин өз ара аракеттерин талдоо үчүн негизги түшүнүктөрдү жана ыкмаларды изилдөө.

Бул курстун аягында студенттер төмөндөгүдөй мүмкүнчүлүктөргө ээ болот:

- Ар кайсы өлкөлөрдөгү негизги саясий институттарды жана процесстерди талдоо.
- Коомдун жана өкмөттүн өз ара байланышын салыштырмалуу көз караштан жана бул институттардын жана инструменттердин оң жана терс жактарын жана кыйынчылыктарын түшүнүү.
- Салыштырма саясаттын негиздери, ошондой эле негизги улуттук саясий системалардын өзгөчөлүктөрү жөнүндө бекем билим алуу.
- Салыштырмалуу саясаттын негизги түшүнүктөрүн, теорияларын жана методологияларын ар тараптуу түшүнүүнү көрсөтүү.
- Салыштырмалуу саясат жөнүндөгү билимди реалдуу маселелерге колдонуу.
- Салыштырма саясаттын темалары жана темалары менен байланышкан саясий дискурс менен маалыматтуу жана сын катышуу үчүн зарыл болгон билим жана көндүмдөрдү өнүктүрүү, бул татаал маселе боюнча дебаттарга жана дискуссияларга натыйжалуу катышууга мүмкүндүк берет.

Окүү 2-курсү (Экинчи курс)

ИКП 110.1 – Эл аралык мамилелерге кириш

Эл аралык мамилелер (ИР) көбүнчө эл аралык аренада бир нече субъекттердин ортосунда 3С – кызматташтык, конфликт жана атаандаштыкты системалык изилдөө катары сүрөттөлөт. Академиялык дисциплина катары, ИК актёрлордун, анын ичинде мамлекеттик

жана мамлекеттик эмес актёрлордун өз ара аракеттешүүлөрүн изилдөөгө багытталган. Ал дипломатия, тышкы саясат, конфликт жана сүйлөшүүлөр, согуш, ядролук куралдарды жайылтуу, терроризм, эл аралык соода жана экономика, эл аралык өнүгүү сыяктуу нерселерди жана башка сабактарды изилдөөнү камтыйт. Ошондуктан, ИК дисциплиналар аралык жана көп дисциплиналуу изилдөө тармагы болуп саналат, ал эми эл аралык коопсуздук, эл аралык саясий экономия, эл аралык укук, тышкы саясат жана дипломатия, адам укуктары жана башка көптөгөн негизги изилдөө темаларын карайт.

1990-жылдардан баштап, эл аралык мамилелер соода жана коммерция, миграция жана маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (ИКТ) аркылуу өз ара байланышта болду. 21-кылымда биз салттуу чыр-чатактар жана климаттын өзгөрүүсү жана пандемия сыяктуу жаңы пайда болгон маселелер менен мүнөздөлгөн өзгөрүүлөргө жана үзгүлтүксүздүккө толгон дүйнөдө жашап жатабыз. ИК академиялык дисциплина катары дүйнөдөгү глобалдык көйгөйлөргө тиешелүү, жана ал бизге дүйнөлүк саясаттагы үзгүлтүксүздүктөрдү жана өзгөрүүлөрдү жакшыраак түшүнүүгө жардам берет.

Бул контекстте, бул курстун негизги максаты эл аралык мамилелердин акторлору, маселелери жана процесстери менен тааныштыруу. Курс эл аралык мамилелерди тааныштырууга жана эл аралык саясатты андан аркы изилдөөлөргө жардам бере турган билимдин пайдубалын түзүүгө багытталган. Окуяларды терең талдоо, ролдук оюндар симуляциялары жана академиялык дебаттар аркылуу студенттер дүйнөлүк саясатта реалдуу тажрыйба алышат. Натыйжада, курс ИКП адистерине саясат, стратегиялар, конфликттер жана мыйзамдар биздин күндөлүк жашообузда дүйнөгө кайда жана кантип таасир тийгизерин жакшыраак түшүнүүгө жардам берет.

Мындай жагдайларда, курс алты негизги темадан турат. Биринчи тема академиялык дисциплина катары эл аралык мамилелерге обзор берет. Экинчиси эл аралык мамилелердин тарыхый эволюциясын жана өнүгүүсүн сүрөттөйт. Үчүнчү тема эл аралык саясий кубулуштарды түшүндүргөн негизги теориялык перспективаларды көрсөтөт. Төртүнчү тема эл аралык мамилелердин үч аспекти чыгарылат: эл аралык коопсуздук, эл аралык укук жана эл аралык уюмдар жана глобалдык саясий экономия. Бешинчиси эл аралык мамилелердин практикасын көрсөтөт жана тышкы саясатты камтыйт. Акырында, акыркы маселе өтө маанилүү маселелерди, анын ичинде эл аралык мамилелердин келечегин карайт.

ИКП 280.1 - Саясий теорияга кириш

Франциянын Covid-19 чараларына каршы нааразычылыгын Техастагы курал-жарактарды колдогон митинг менен эмне байланыштырат? Кытай лидери Мао ырастагандай күч чын эле мылтыктын стволунунан келеби? Эгер ошондой болсо, бул биз автократияда жашашыбыз керек дегенди билдиреби? Өнүккөн өлкөлөрдүн жарандары моралдык жактан өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн климатка ылайыкташуусу үчүн төлөөгө милдеттүүбү? Эвтаназия маселесин ким чечиши керек: айыккыс бейтаптарбы же мамлекет? Эгерде сиз мунун баары эч кандай байланышы жок маселелер деп ойлосоңуз, же алардын теорияга эч кандай тиешеси жок деп ойлосоңуз, дагы бир жолу ойлонуп көрүңүз! Саясий теорияга кириш ушул жана башка көптөгөн темаларды талкуулайт, алардын баары реалдуу дүйнөдө жакшы жана тирүү болот. Бул курс саясий илимдин дисциплинасынын негизин түзгөн түшүнүктөрдүн фундаменталдык репертуарын үйрөтөт жана студенттерди келечектеги окутууга даярдайт.

Бул курс студенттерге фундаменталдык түшүнүктөр жана эл аралык саясаттын ар кандай мектептеринин окуулары жөнүндө толук билим берүү үчүн иштелип чыккан. Анын максаты студенттерди фундаменталдык саясий теориялар жана алардын азыркы коом үчүн туруктуу мааниси менен тааныштыруу. Студенттер негизги ойчулдардын идеяларын сын көз караш менен изилдеп, күчтүү жазуу жана презентация көндүмдөрүн өнүктүрүшөт. Ар кандай теориялардын өз ара байланыштуулугун изилдөө менен, студенттер ар кандай саясий философиялардын ортосундагы жалпылыктарды жана карама-каршылыктарды аныкташат. Курсту бүткөндөн кийин, студенттер төмөндөгүдөй мүмкүнчүлүктөргө ээ болот:

- Саясий ойду кылдат жана терең окуу көндүмдөрүн өнүктүрүү.
- Эл аралык саясаттын теориялык моделдерин түшүнүү жана алардын түшүндүрүүчү күчүнүн үстүнөн ой жүгүртүү.
- Саясий жашоону ар тараптуу түшүнүү үчүн зарыл болгон тарыхый перспективаны өстүрүү.
- Саясий ойлор, практикалар жана чакырыктар менен ар тараптуу, аналитикалык, чыгармачыл жана сынчыл катышуу мүмкүнчүлүгүн өстүрүү.
- Саясий маселелер боюнча өз көз караштарын оозеки жана жазуу жүзүндө билдирүү.
- Изилденген көйгөйлөрдүн, түшүнүктөрдүн жана аргументтердин заманбап актуалдуулугун баалоо жана алардын биздин саясий перспективаларга каршы чыгуу мүмкүнчүлүктөрүн баалоо керек.

ИКП 270.2 - Саясий экономияга кириш

Саясий экономия - өндүрүштү, сооданы жана алардын мыйзам жана өкмөт менен болгон мамилесин изилдеген коомдук илим. Бул экономикалык теориялардын ар кандай социалдык-экономикалык системаларга (социализм жана коммунизм) кандай таасир тийгизерин изилдөө, ошондой эле мамлекеттик саясатты түзүү жана ишке ашыруу. Ошондуктан, экономиканын ар кандай топтору экономиканы кантип өнүктүрүү керектиги тууралуу өздөрүнүн теориясын карманышат. Саясий экономия болсо саясий кызыкчылыктардын кеңири чөйрөсүн камтыган татаал тармак. Жөнөкөй сөз менен айтканда, бул экономисттердин өкмөткө жалпы экономикалык саясат же саясатчылар тарабынан түзүлгөн конкреттүү сунуштар боюнча берген кеңештерин билдирет. Бул курс саясий экономияда кеңири таралган фундаменталдык теориялык түшүнүктөрдү, түшүндүрмө салттарды жана методологиялык ыкмаларды изилдөө аркылуу саясат изилдөөгө өзгөчө ыкма катары тааныштырат. Саясат, экономика жана коомдун ортосундагы мамилелерди негизги багыт катары жайгаштыруу менен, курс эки маанилүү суроону карап чыгат:

А. Агенттер кантип жана канчалык деңгээлде рационалдуу аракеттенишет жана мындай жүрүм-турумдун кесепеттери кандай?

Б. Кызыкчылыктар, идеялар жана институттар жүрүм-турумга жана экономикалык көрсөткүчтөргө кандай жана канчалык деңгээлде таасир этет?

Курс саясат менен экономиканын ортосундагы байланыштарды жана саясий кубулуштарды түшүндүрүү үчүн экономикалык парадигмаларды колдонгон дисциплина катары саясий экономияны тааныштырат. Мындай шарттарда курс «саясий экономияны» түзгөн азыркы дүйнөдө мамлекет менен рыноктун параллель жашоосун жана өз ара аракеттешүүлөрүн изилдейт. Мамлекет жана рынок болбосо, саясий экономия да болбойт. Ошондуктан, курс

мамлекеттин жана ага байланыштуу саясий процесстердин байлыкты өндүрүүгө жана бөлүштүрүүгө кандай таасир тийгизерине, атап айтканда, саясий чечимдер жана кызыкчылыктар экономикалык ишмердүүлүктүн жайгашкан жерине жана бул ишмердиктин чыгымдарынын жана пайдалардын бөлүштүрүлүшүнө кандай таасир тийгизерин изилдейт. Мындан тышкары, жогорудагы суроолор рыноктордун жана экономикалык күчтөрдүн мамлекеттердин жана башка саясий акторлордун ортосунда бийликтин жана жыргалчылыктын бөлүштүрүлүшүнө тийгизген таасирин, бул экономикалык күчтөрдүн саясий бийликтин бөлүштүрүлүшүн кандай өзгөртөрүн изилдейт. Бул багытта курс беш бөлүккө бөлүнгөн. Биринчи бөлүгү студенттерди саясий экономиядагы сынчыл түшүнүктөр жана теориялык перспективалар менен тааныштырууга багытталган. Экинчи бөлүмдө саясий экономиянын негизги актёрлору жана институттары каралган. Үчүнчү бөлүмдө саясий экономиянын жүрүм-турумуна басым жасалат: кызыкчылыктар, идеялар жана институттар. Төртүнчү бөлүмдө саясий экономиядагы негизги талкуулар жана маселелер изилденет. Акыркы бөлүмдө түз чөт өлкөлүк инвестицияларды, регионалдык интеграцияны жана глобалдашууну камтыган эл аралык саясий экономия изилденет.

ИКП 240.2 - Борбордук Азия саясаты

Бул курс региондогу постсоветтик беш өлкөнүн жана Афганистандын саясий иштерин алдыңкы кириш изилдөө болуп саналат. Бир аз тарыхый маалыматты камсыз кылуу менен, курс биринчи кезекте 1991-жылдан баштап азыркы мезгилдин процесстерин жана кыйынчылыктарын түшүнүүгө багытталган. Аймактын саясатына киришүү, курс окуу китебиндей сүрөттөөчү изилдөө эмес, сын көз караш менен окулган жана талкууланган акыркы жана кызыктуу академиялык изилдөөлөрдүн жана документтердин окуу тизмесине негизделгендиги маанисинде өнүккөн. Курс мамлекеттик куруунун кеңири жана аймактык маанилүү темасына багытталган, ар бир өлкөдө жана алардын баарында топ катары бул процесстеги ар кандай аспектилерди, чакырыктарды жана стратегияларды карайт. Курстун жарымында региондун жакынкы тарыхы (алгачкы советтик мезгилден заманбап мезгилге чейин), Советтер Союзунун мурасы, постсоветтик мамлекеттик жана улуттук курулуш; Экинчи бөлүгү ар бир өлкөнү жекече талкуулоого, тигил же бул өлкөгө мүнөздүү өнүгүүнүн көйгөйлөрүн жана тенденцияларын сын көз карашта изилдөөгө арналган. Курсту ийгиликтүү аяктагандан кийин, студенттер бул өлкөлөрдүн саясий институттары жана процесстери жөнүндө жакшы түшүнүккө ээ болушат, улуттук мамлекет катары өнүгүү жана консолидациялоо жолундагы негизги тандоолору, негизги кыйынчылыктарды сын көз караш менен баалоо жана региондун эң маанилүү заманбап илимдери жөнүндө акылга сыярлык билимге ээ болушат. Курс студенттерге Борбордук Азиянын маселелери боюнча өз алдынча изилдөө жүргүзүүгө негиз берет, ошондой эле регионду талкуулоо, талкуулоо жана талдоо жүргүзүү үчүн бекем негиз берет.

ИКП 260.1 - Мамлекеттик саясатты талдоо

Курс студенттерди негизги саясий процесстер жана маселелер менен тааныштыруу, ошондой эле саясий талдоонун негизги инструменттери менен тааныштыруу үчүн иштелип чыккан. Курс үч бөлүккө бөлүнөт – саясат жана саясат талдоонун концептуалдык, контексттик жана инструменталдык бөлүктөрү. Берилген адабияттарды окуу жана аларды

сабакта талкуулоо курстун негизги бөлүгүн түзөт, иш кагаздарын жазуу жана сунуштоо - башка бөлүгү. Ар бир жуманын сабактарынын бири берилген материалдарды талкуулоо менен лекциялар түрүндө өткөрүлөт, ал эми экинчи күнү (семинар) берилген материалдарды талкуулоого жана талкууланган түшүнүктөрдү конкреттүү саясий иштердин линзасы аркылуу изилдөөгө арналган. Инструкторлор бул иштерди класска алып келише да, студенттер өздөрүнүн практикалык үлгүлөрү менен даярданып келиши күтүлөт. Студенттер милдеттүү окуу менен таанышышы керек, ал эми предметти тереңдетүүнү каалагандар окуу программасында сунуш кылынган окуу менен тааныша алышат. Семинарларга жана лекцияларга катышуу көбүнчө студенттердин кез-кези менен саясий жазуулары боюнча ишмердүүлүгү менен бааланат. Студенттер ошондой эле бир кыска саясий кыскача иш жана жыйынтыктоочу иш (саясий документ) жазышмак. Саясий жазуулар, саясий кыскача жана саясий иш кагаз ар бир студент курстун башында тандап ала турган бир маселеге багытталган. Курс учурунда ар бир студент ошондой эле окуу программасынын каалаган темасы боюнча семинар учурунда презентация жасашы керек (студент изилдеген маселе менен байланыштуу), саясат боюнча дебаттарды өткөрүшү керек жана семестрдин аягында студенттер ошондой эле жыйынтыктоочу экзамен тапшырышат

3-курс окуу (кичине)

ИКП 302 - Саясат таануудагы изилдөө методдору

Биз баарыбыз социологдорбуз, бирок жамандарбыз. Күн сайын биз коомдун табияты, башкалар менен болгон өз ара мамилелерибиз, же мисалы, бийликтин жана иерархиянын табияты жөнүндө... Биз өлкөлөрдү, саясатчыларды же институттарды соттойбуз. Социалдык интуиция биз үчүн дээрлик табигый өзгөчөлүк катары келет, бирок биз өз ой жүгүртүүбүздү айланабызда уккан же окуган нерселерибизге же тажрыйбабызга жана социализациябызга негиздейбиз. Мындай калыстыктан качуу кыйын, бирок интуициябызды сокур жол менен ээрчип жүрсөк, байкоолорубуз көбүнчө тажрыйбабыз менен чектелип калат. Биздин байкоолорубуз ар дайым кандайдыр бир жерде жайгашкан. Күнүмдүк жашоо үчүн социалдык интуиция жетиштүү болушу мүмкүн. Бирок биз саясаттын жана коомдун табиятын жана функциясын түшүнүүгө олуттуу карасак, биздин аракеттерибиз структуралуу болушу керек, жана ал биздин коомду кандай түшүнгөнүбүздү түшүнүшү керек. Бизге ыкма керек. Чыныгы социологду башкалардан айырмалап турган нерсе - методологияга көңүл буруу. Методология - бул саясат жана коом жөнүндөгү билимдерибизди кантип түшүнөбүз, концептуализациялайбыз. Методология биздин суроого ылайыктуу изилдөө дизайнын тандоону жана изилдөө максаттарына жетүү үчүн мыкты аспаптарды колдонууну билдирет. Методдор - бул биз чындыкты түшүнүү үчүн колдонгон аспаптар (сандык же сапаттуу). Ар бир ыкманын артыкчылыктары жана чектөөлөрү бар. Ар бир ыкма суроолордун ар кандай түрүнө ылайыктуу эмес, ошондуктан биз аларды колдонууну түшүндүрүп жана кылдат колдонушубуз керек. Бул курс боюнча, биз саясат илиминин изилдөө процессин изилдейбиз жана иштейбиз. Жыйынтыгында, курстун максаты студенттерди бул тармактагы билимдердин учурдагы абалына таянып, өз алдынча изилдөөлөрдү жүргүзө баштоо үчүн керектүү билим жана көндүмдөр менен камсыз кылуу, аны адекваттык академиялык жазуу түрүндө уюштуруу, жана ошону менен бирге заманбап саясий илимдер боюнча изилдөөлөрдү илгерилетүү.

Курстун негизги божомолу, саясат таануу боюнча изилдөө ыкмалары жөнүндө кеңири билим дисциплинанын өзүн түшүнүүнүздү жогорулатат, жана баарынан мурда, андан аркы изилдөөлөрдө жардам берет.

Курсту бүткөндөн кийин, студенттер төмөндөгүдөй мүмкүнчүлүктөргө ээ болот:

- Типтүү саясат таануу илимий журнал макаласында колдонулган методдордун күчтүү жана алсыз жактарын түшүнүү жана билдире алуу.
- Саясат таанууга ылайыктуу изилдөө суроолорун жана гипотезаларды иштеп чыгуу.
- Саясат таануу илиминин изилдөө маселесин чечүү үчүн ылайыктуу методологияны аныктоо.
- Гипотезаны текшерүү үчүн тиешелүү маалыматтарды жана учурларды аныктоо.
- Дисциплина үчүн жалпы болгон ар кандай ыкмаларды колдонуу менен өзгөрмөлөргө аныктоо.
- Жалпы статистикалык жыйынтыктарды интерпретациялоо.
- Күчтүү теорияны түзгөн критерийлерди баалоо керек.
- Ар кандай дисциплиналар боюнча изилдөө методологияларын ар тараптуу түшүнүктү көрсөттү жана алдын ала изилдөө долбоорлорун иштеп чыкты.

ИКП 318.2 - Тышкы саясат талдоосу

Тышкы саясат, тышкы саясий жүрүм-турум, тышкы саясий иш-аракет, тышкы саясий стратегия деген эмне? Ким жасайт? Ал кантип жасалат жана ишке ашырылат? Аны ким иштеп чыгат жана ишке ашырат? Тышкы саясат боюнча чечимдерди кабыл алууга жана чечим кабыл алуучуларга кандай факторлор таасир этет? Тышкы саясат чечимдеринин артында кандай максаттар бар? Бул максаттарга жетүү үчүн кандай стратегияларды колдонууга болот? Пайда болгон жыйынтыктарды кантип түшүндүрүүгө / баалоого болот? Бул семестр ичинде биз чече турган маанилүү суроолордун кээ бирлери. Бул максатка жетүү үчүн биз ар кандай теориялык жана концептуалдык мамилелерди жана перспективаларды талкуулайбыз жана аларды тышкы саясий чечимдерди эмпирикалык талдоодо колдонобуз. Тиешелүү адабияттар менен активдүү катышуу аркылуу студенттер тышкы саясат боюнча чечимдерди кабыл алуу процесстерин баяндоодо жана түшүндүрүүдө далилдерге негизделген аргументтерди иштеп чыгууга жана жеткирүүгө тийиш.

Бул курсту ийгиликтүү аяктагандан кийин, студенттер төмөндөгүдөй болот:

- Тышкы саясатты изилдөөдөгү негизги теориялык жана методологиялык маселелер боюнча комплекстүү түшүнүктү өнүктүрүү
- Тышкы саясатты иштеп чыгуу жөнүндөгү божомолдору жана тышкы саясатты процесс, жыйынтык, жыйынтык, жыйынтыгы ж.б. катары изилдөөдө колдонулган концептуалдык негиздер боюнча ФПАнын ар кандай теорияларын салыштыруу жана карама-каршы коюу
- ФПА теорияларын соңку/учурдагы регионалдык жана глобалдык окуялар менен байланыштыруу жана аларды окуя өлкөлөрүнө колдонуу
- Презентация, эл алдында сүйлөө, оозеки баарлашуу жана жазууну камтыган аралык көндүмдөрдү өнүктүрүү жана жогорулатуу.

Бул курс студенттерди сандык жана тексттик маалыматтар аркылуу саясий кубулуштарды талдоо үчүн колдонулган негизги аспаптар жана ыкмалар менен тааныштырат. Ал статистикалык сабаттуулукту жогорулатууга, изилдөө долбоорлоо менен байланышкан компетенцияларды жана маалыматтарды талдоо жөндөмдүүлүгүн жогорулатууга багытталган. Муну менен, курс студенттерге сынчыл баа берүү гана эмес, эмпирикалык негизделген саясий илимдерди жана ИК изилдөөлөрдү жүргүзүүнү гана көздөйт. Студенттер интервью жана сурамжылоо маалыматтарын, маалыматтарды визуализациялоо, гипотезаларды текшерүү, жана баштапкы жана / же кошумча маалыматтарды колдонуу менен регрессиялык анализ сыяктуу темаларды изилдешет. Курстун аягында студенттер өздөрүнүн жогорку дипломдук долбоорлорунда же башка тиешелүү изилдөөлөрдө түзүүнү пландаштырган изилдөө суроолоруна жооп берүү үчүн сандык ыкмаларды колдоно алышат. Ошондуктан, бул курс изилдөө дизайнын жакшыртууну каалаган кенже жана жогорку курстун студенттери үчүн пайдалуу, маалымат чогултуу жана жогорку дипломдук ишинин маалыматтарды талдоо.

Бул курстун аягында студенттер төмөндөгүдөй мүмкүнчүлүктөргө ээ болот:

- А. Саясат таануу жана ИК адабияттарындагы сандык ыкмаларды колдонуу менен сандык маалыматтарды жана илимий эмгектерди интерпретациялоо жана сынчыл баа берүү жөндөмүн өнүктүрүү.
- Б. Изилдөө суроолоруна басым жасоо, гипотезаларды түзүү жана маалыматтарды чогултуу жана талдоонун тиешелүү ыкмаларын аныктоо менен сандык изилдөөлөрдүн изилдөө долбоорлоо процесстерин баалоо
- В. Stata жана MS Excel сыяктуу программалардын жардамы менен регрессиялык анализ жана гипотезаларды текшерүү сыяктуу сүрөттөмө жана жыйынтыктуу статистика ыкмаларын колдонууга үйрөнүү
- Г. Саясат таануу жана эл аралык мамилелер боюнча катуу изилдөөлөрдү жүргүзүүдө сандык методдордун коркунучтарын жана кемчиликтерин сүрөттөп бергиле
- Д. Добуш берүүнүн жүрүм-туруму, саясаттын таасири жана эл аралык мамилелерге байланыштуу кызыкчылыктардын жыйынтыктары сыяктуу саясий кубулуштарды изилдөө үчүн ар кандай сандык ыкмаларды колдонуу.
- Е. Презентация, эл алдында сүйлөө, оозеки баарлашуу жана жазууну камтыган аралык көндүмдөрүн жогорулатуу.

Окуу 4-курс (жогорку класстар)

ИКП 404 - Жогорку диссертация I

Жогорку диссертация семинары жогорку курстун студенттерин изилдөө жана саясий илимдер боюнча оригиналдуу диссертация жазуу процессинде багыттоо үчүн арналган жыйынтыктоочу курс болуп саналат. Бул курс аргументтерди түзүүдөн баштап, адабият талдоону жүргүзүүгө, ылайыктуу изилдөө методологиясын тандоого чейин, маанилүү бакалавриат изилдөө ишин даярдоо үчүн зарыл болгон ар бир кадамды карайт. Курстун аягында, студенттер дипломдук иштердин кириш жана биринчи бөлүмүн бүтүрүшөт, ошентип кийинки семестрде өз иштерин улантууга даяр болушат.

Семестр боюнча, студенттер так жана изилдөөгө жарактуу дипломдук суроону түзүшөт; илимий адабияттарды талдоо жана синтездөө; комплекстүү изилдөө долбоорун иштеп

чыгуу; логикалык гипотезаны жана аргументти түзүү жана колдоо; жана изилдөөнүн жыйынтыктарын натыйжалуу сунуштоо.

ИКП 406 - Жогорку диссертация II

Бул студенттерди дипломдук долбоорлорунун акыркы баскычтарында багыттоо үчүн арналган жогорку дипломдук семинар курстарынын экинчи жарымы. Мурунку семестрде бүткөн фундаменталдык иштин негизинде бул курс маалыматтарды чогултуу, маалыматтарды талдоо, жана диссертация процессинин синтездөө этаптарын аягына чыгарууга багытталган, кесиптик диссертация ишин тапшыруу менен жыйынтыкталган. Бул семестр боюнча, студенттер маалымат чогултуу ыкмаларын жана аналитикалык ыкмаларын натыйжалуу жана изилдөө суроолоруна жана теориялык негиздерине шайкеш колдонуу жөндөмдүүлүгүн көрсөтүшөт; маалыматтардын жана аналитикалык ыкмалардын күчтүү жана чектелүү жактарын баалоо, жакшыртуу үчүн багыттарды аныктоо жана потенциалдуу калыстыктарды же методологиялык көйгөйлөрдү чечүү; чогултулган маалыматтарды жана талдоону изилдөөнүн максаттарына салым кошкон түшүнүктүү, логикалык жактан уюштурулган бөлүмдөргө синтездейт; жасалма коргонуу симуляциялары учурунда өз изилдөөлөрүн билдирүү, алардын методологиясын, жыйынтыктарын жана жыйынтыктарын так жана кесипкөйлүк менен билдирүү; жана изилдөө процессинде күчтүү тажрыйбаны, ошондой эле саясий илимдер тармагына олуттуу салым кошуу жөндөмүн көрсөткөн жыйынтыктоочу диссертацияны чыгаруу.

Стажировка курстары

ИКП 390.1 / ИКП 391.1 Стажировка I жана II

ИКП студенттери окуу программасынын талаптарын аткаруу үчүн эки стажировкадан өтүшү керек. Эки курс тең студенттерге өз сабактарында үйрөнүп жаткан нерселерди түшүнүүгө жана практикалык түрдө үйрөнүүгө жардам берүүгө багытталган. Эки стажировка ар кандай көндүмдөрдү өнүктүрүүгө багытталган.

Стажировка Мен студенттерди мамлекеттик мекемелердин иши менен тааныштырууну максат кылат. Стажировка мамлекеттик мекемелерде, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарында, бейөкмөт уюмдарда, эл аралык уюмдарда жана долбоорлордо, массалык маалымат каражаттарында ж.б. сыяктуу бардык мамлекеттик мекемелерде өткөрүлүшү керек. Кандай болгон күндө да, стажировкадан мурда студент стажировканы координациялап жаткан окутуучулар менен кеңешиши сунуш кылынат.

Адатта, II стажировка үчүн талаптар студенттер бөлүмдүн борборлорунун бирине жана демилгелерине катышуу аркылуу аткарылат, мисалы, Өнүгүү клиникасы, Панорама саясат клубу, Демократиянын түрлөрү институтунун Борбордук Азия боюнча аймактык борбору же анын айрым илимий долбоорлору. Айрым учурларда, курстун окутуучусунун уруксаты менен, студент стажировка 2-максатына ылайык келсе, өзүнүн стажировка жайын сунуштай алат.

ИКП факультативдери:

ИКП тандоо курстары студенттерге бир катар көндүмдөрдү, жөндөмдүүлүктөрдү жана изилдөө ыкмаларын өнүктүрүүгө жардам берүүгө багытталган, анткени жумуш берүүчүлөр жана аспирантура либералдык көркөм өнөр билим менен байланышкан сынчыл ой жүгүртүү жана инновациялык көйгөйлөрдү чечүү көндүмдөрүн издеп жатышат, анын ичинде татаал жазуу жөндөмдүүлүгү, сын суроолорду берүүгө даярдуулук, жана жергиликтүү, улуттук, регионалдык жана глобалдык деңгээлдеги маселелерди курчап турган саясий, социалдык жана экономикалык контекстти түшүнүү.

200 деңгээл факультативдер

Европалык интеграция жана тышкы байланыштар

Он миллион чарчы километрди ээлеп, Европа дүйнөдөгү жети континенттин ичинен экинчи эң кичине орунду ээлейт. Ошол эле учурда калкынын саны боюнча жети жүз элүү миллиондон ашык адам үчүнчү орунду ээлейт. Бирок Европа, көпчүлүк континенттердей эле, бул Европа мамлекеттери үчүн жөн гана жер, географиялык контейнер эмес. Бул ошондой эле идея жана өзгөчөлүк. Европанын тарыхында Европа кандайдыр бир жалпы максатка же рухунун гармониясына ээ болбогондуктан, көптөгөн бөлүнүүлөргө, чыңалууларга жана чыр-чатактарга күбө болду. Экинчи дүйнөлүк согуштан кийин Батыш Европа мамлекеттеринин ортосундагы мамилелер тынчтык жолу менен өзгөрө баштады. Мунун натыйжасында Европа жаратылган эмес. Бул кайрадан ачылыш.

Бул курс европалык интеграциянын тарыхы жана саясаты, анын кеңейүү процесси жана тышкы байланыштар менен алектенет. Биз баштапкы экономикалык коомчулуктун (ЕБ) саясий биримдикке (ЕБ) трансформациясынын көйгөйлөрүнө басым жасап, европалык интеграциянын тарыхын талкуулайбыз, жана бул өнүгүүнүн себептерин, динамикасын жана жыйынтыктарын изилдейбиз. Биз ошондой эле европалык интеграция жана кеңейтүү боюнча саясатты, институттарды жана атаандаш теориялык ыкмаларды талкуулайбыз. Жыйынтыгында Европа Биримдигинин тышкы мамилелерин, бүгүнкү күндө ал туш болуп жаткан учурдагы маселелерди жана чакырыктарды талдайт

Бул курстун максаты студенттерге европалык интеграция жана тышкы мамилелер жөнүндө жалпы түшүнүк берүү, Европа жана европалыктар түшүнүктөрүнүн өнүгүүсүнүн тарыхый жана саясий негиздери, ошондой эле ЕБнын интеграциясынын жана анын тышкы мамилелеринин андан ары өнүгүүсүнүн перспективалары жөнүндө маалымат берүү.

Курсту бүткөндөн кийин, студенттер төмөндөгүдөй мүмкүнчүлүктөргө ээ болот:

- Европалык интеграцияны алып келген тарыхый жана саясий мотивдерди түшүнүү.
- Европалык интеграциянын негизин түзгөн негизги институттар жөнүндө ар тараптуу түшүнүктү өнүктүрүү.
- Европалык интеграциянын эволюциясын жана ЕБнын саясий иштеп чыгуу процесстерин өнүктүрүү.
- Европалык интеграциянын глобалдык саясий ландшафтка тийгизген таасирине баа берүү.
- Европалык саясатты жана ЕБнын тышкы мамилелерин талдоо үчүн сын саясий илимдин линзасын колдонуу.
- Бүгүн Европа туш болуп жаткан кыйынчылыктарды тааныңыз.

- Европалык интеграция боюнча өз көз караштарын билдирүү.

ИКП/ЛАС 208.1 - Адам укуктарынын саясаты

Адам укуктары азыркы мамлекеттердин маанилүү бөлүгү болуп саналат жана адам укуктарынын нормаларын сактоо, аларды интерпретациялоо жана жүзөгө ашыруу ыкмалары сөзсүз саясатташтырылууда. Бул курс студенттерди адам укуктарынын саясий аспектилерин талкуулоого тартат жана бул аспектилерди ар кандай ракурстан карайт. Курс эки жалпы бөлүккө бөлүнгөн: биринчиси, концептуалдык маселелер, экинчиси, дүйнө жүзү боюнча адам укуктарынын саясий аспектилерин чагылдырган ар кандай тематикалык маселелер.

ИКП 208 - Нормативдик тартип жана көркөм адабияттагы өзгөрүүлөр

Коомдор пайда болуп, өнүгүп жана тарап кеткен нормалар аркылуу калыптанат жана өзгөрөт. Нормалар, коомдук туура жүрүм-турум катары түшүнүлүп, коомдун тартибин түзөт, бирок алар көп учурда талаштуу түрдө өзгөрүп турат. Нормативдик тартипти орнотуу саясаты жүрүм-турумдун ылайыктуулугу санкциялар аркылуу шартталгандыгын билдирет. Глобалдашуу өлкөлөрдүн ичиндеги жана ортосундагы ар кандай субъекттердин ортосунда норманын динамикасына талаш-тартыштарды кошууда. Алардын көпчүлүгү илимий адабияттарда, ошондой эле адабий тексттерде жана массалык маалымат каражаттарында (фильмдерде) жакшы изилденет. Нормалар академиялык адабияттарда, ошондой эле көркөм адабияттар/фильмдер аркылуу изилдениши жана сүрөттөлүшү мүмкүн. Курстун максаты студенттерди нормалардын динамикасы түшүнүктөрү менен тааныштыруу жана бул түшүнүктөрдү көркөм адабият/фильмдер аркылуу коомдогу өзгөрүүлөрдү түшүнүүдө колдонууга мүмкүндүк берүү болуп саналат. Бул курста адабият жана фильмдер нормаларды түшүнүүнүн бир жолу катары пайдаланылат, алар кантип пайда болот, өнүгөт жана жайылат. Адабий чыгармалардан тышкары студенттерге нормалар боюнча илимий тексттерди окуу тапшырылган. Студенттер курста талкууланган ар кандай теманы иллюстрациялоо үчүн өздөрүнүн окуу / фильмдерин колдонушат. Курстун жүрүшүндө ар бир студент норма динамикасын иллюстрациялаган фильм / китеп жөнүндө рецензия жазат (жана аны коомдук менчикке жарыялайт) жана эмпирикалык изилдөөнүн негизинде норманын санжырасын жазат (интервьюлар). Мындан тышкары, топтор менен студенттер курстун акыркы бир нече жумасында сессияларды модераторлук кылышат (модераторлордун жана алып баруучулардын ролунда болушат).

ИКП 209.1 - Эл аралык уюмдар

Эл аралык уюмдар эмне үчүн бар? Алар глобалдык көйгөйлөрдү чечүүдө кандай роль ойнойт? Салттуу эл аралык мамилелер теориялары эл аралык системаны анархиялык катары мүнөздөйт жана улуттук-мамлекеттердин өз ара аракеттешүүлөрүнө басым жасалат. Экинчи дүйнөлүк согуштан кийин эл аралык уюмдар эл аралык системада көрүнүктүү оюнчуларга айланды. Академиялык жана саясий коомчулуктарда эл аралык уюмдар эмне үчүн бар, алар глобалдык саясатта мааниси барбы же жокпу жана глобалдык көйгөйлөрдү чечүүгө качан жардам бере алары тууралуу талаш-тартыштар уланууда. Практикалык жана теориялык аспектилери боюнча эл аралык уюмдар (МО) азыркы дүйнөлүк саясаттын

иштешине динамикалуу жана барган сайын маанилүү элемент болуп саналат. Бул курстун максаты - студенттер эл аралык уюмдар (ИО) жана алар чечүүгө аракет кылган глобалдык көйгөйлөр жөнүндө теориялык жана практикалык түшүнүктү өнүктүрүү. Курсту бүткөндөн кийин, студенттер саясат таануу чөйрөсүндөгү алдынкы түшүндүрмөлөрдү түшүндүрө алышы керек, эмне үчүн ИО бар экендигин, эл аралык мамилелер теориясынын контекстинде ИОнун айланасындагы талаш-тартыштарды, эмне үчүн алар глобалдык көйгөйлөрдү чечүүгө жардам берет деп ойлошот, жана өз максаттарына жетүүдө ИО туш болгон негизги кыйынчылыктар. Студенттер ошондой эле ИК адабияттарындагы теориялык аргументтерди бир нече конкреттүү учурларга колдоно алышы керек.

ИКП 210 - Дипломатиялык тарыхы

Бул курс студенттерге европалык дипломатияга басым жасап, эл аралык мамилелердин тарыхын изилдөөнү камсыз кылат. Бул курстун негизги максаты эл аралык мамилелердеги учурдагы маселелердин тарыхый фонун берүү болуп саналат. Европа тарыхына кеңири киришүү менен студенттерге идеялардын, институттардын, ченемдик укуктук актылардын, системалардын жана эл аралык мамилелердин актёрлорунун тарыхый өнүгүүсү жөнүндө терең түшүндүрмө берилет. Бул курста европалык цивилизациялардын жана улуттардын заманбап тарыхы изилденет жана талкууланат. Ошондуктан, курс дипломатиялык өз ара аракеттешүүлөргө жана алар болуп жаткан социалдык, экономикалык, саясий жана маданий контексттерге басым жасалат.

Камтылган темалар төмөнкүлөрдү камтыйт: Отуз жылдык согуш жана Вестфалия тынчтыгы, Улуу державалар, Француз революциясы жана Наполеон согуштары, Вена конгресси, Европа системасынын концерти, Италия менен Германиянын биригиши, Биринчи жана Экинчи дүйнөлүк согуш, Орус революциясы, Коммунизм жана фашизмдин көтөрүлүшү, Кансыз согуш, деколонизация, Берлин дубалынын кулашы, Советтер Союзунун таркашы, жана кансыз согуштан кийинки мезгилден азыркы күнгө чейин. Дипломатиялык тарыхта улуттар, мамлекеттер, саясат, чечимдерди кабыл алуучулар, алардын кылымдар бою өз ара мамилелери жана конфликттери талкууланат. Бул мамлекеттер ортосундагы же мамлекеттик чек аралар аралык мамилелерди изилдөө жана тарыхтын эң маанилүү формаларынын бири болуп саналат. Азыркы дипломатия эл аралык саясаттын актёрлорунун, максаттарынын, ресурстарынын жана стратегияларынын өзгөрүлмө талаасы.

Ошентип, курс азыркы эл аралык системада дипломатиянын ролу жана формалары жөнүндө жалпы жана терең көз караштарды сунуш кылат. Курстун аягында маанилүү мезгилдер, окуялар жана тарыхый дипломатиялык перспективалар камтылып, ар биринин эң маанилүү деталдары талкууланат. Курсту бүткөндөн кийин, студенттер өткөн замандан азыркы күнгө чейинки эл аралык мамилелер системасын тарыхый перспектива менен талдай алышат.

Курстун максаты дипломатиялык мамилелер боюнча тарыхый билим берүү. Семестр боюнча;

- А. Студенттер дипломатиялык тарыхтын узак мөөнөтүндөгү чоң темаларды баяндай алышат.
- Б. Студенттер улуттук жана эл аралык саясаттын субъекттери менен институттарынын ортосундагы мамилелерде байкалган тарыхый үзгүлтүксүздүктү жана өзгөрүүлөрдү аныктай алышат.

- В. Студенттер тарыхый аргументтерди жана сынчыл ой жүгүртүүнү колдонуу менен ар кандай мезгилдердеги дипломатиялык маселелерди салыштыра алышат.

ICP/IBL 210 - Киберкоопсуздук жана коом: укук жана саясатка санариптик коркунучтар

Бүгүнкү күндө Интернетке мүмкүнчүлүктөрдүн кеңейиши бизге эмнелерди камсыз кылат? Жыл сайын интернетти колдонгондордун саны көбөйүп, дүйнө калкынын жарымынан көбү интернетке кабылат. Бул коркунучтарга жооп кайтарган өлкөлөр көйгөйлөрдү чечүү жана ар кандай укук бузууларга жооп кайтаруу үчүн ар кандай саясаттарды жана эрежелерди кабыл алышат. Киберкылмышкерлер жеке адамдарга же бизнеске олуттуу зыян алып келишет; Учурдагы дисциплиналар аралык курс (кросс-тизме) киберкылмыш жана киберкоопсуздуктун айланасындагы ар кандай маселелерди кароого багытталган.

ИКП 211.1 - Саясий география жана геосаясат

Тар мааниде, геосаясатты изилдөө – бул география менен саясаттын ортосундагы өз ара мамиле, ал мамлекеттер тарабынан гана ойнотулат. Геосаясатты тарыхый түшүнүү акыркы убактарда жаңы актёрлорду жана жаңы интерпретацияларды камтып, кеңейди. Геосаясат ушунчалык бардык жерде жайылып кеткендиктен, Google'дын маалыматы боюнча, бул термин 350.000-жылы жаңылыктарда 2022 жолу кездешкен; анын дээрлик 100.000и августта эле болгон. Ошентип, геосаясат биздин күндөлүк жаргонубуздун бир бөлүгү болуп калды, бул көп кырдуу алкакты түшүнүү эл аралык мамилелер факультетинин студенттери үчүн да, эксперт эместер үчүн да зарыл кылат. Бул курс геосаясатка кириш катары кызмат кылат жана саясат таануу же учурдагы маселелер боюнча алдын ала билимди талап кылбайт.

МК/ИКП 212 - Саясий коммуникация

Бул курста биз адамдар каймана алмашуу аркылуу бийликти кантип талап кылышат, жоготуп же бөлүшүшөт. Биз массалык маалымат каражаттарына жана алардын демократиялык процесстердеги ролуна өзгөчө көңүл бурабыз. Биз массалык маалымат каражаттарынын таасири, медиа кадрлоо теориялары, жаңылыктардын табияты, акыркы тенденциялар жана өзгөрүүлөр (Интернеттин өсүшү, социалдык медиа жана партиялык массалык маалымат каражаттары), коомдук пикир, кабыл алуу жана маданият жөнүндө билебиз. Семестр ичинде үч негизги тема олуттуу деталдуу талкууланат: Саясий өнөктүктөрдүн коммуникациясы, массалык маалымат каражаттары жана мазмун жана саясий процесстердеги коммуникация. Курстун максаты студенттердин айланасында болуп жаткан окуялардын саясий табияты жана алардын массалык маалымат каражаттарында чагылдырылышы жөнүндөгү түшүнүгүн жана сын көз карашын байытуу.

МСП 213 - Саясат талдоонун негиздери

БУУ, эл аралык уюмдар жана айрым өкмөттөр кандай экономикалык, социалдык жана саясий көйгөйлөрдү баса белгилеши керек? Мындай көйгөйлөрдү чечүү үчүн жаш муундар эмне сунуш кылышат? Эң жакшы иш кандай болмок? БУУнын, эл аралык уюмдардын жана айрым өкмөттөрдүн артыкчылыктары кайсылар болушу керек? Саясат талдоочулары ар

кандай платформаларда саясат иштеп чыгууга оң салым кошуу үчүн ушул сыяктуу суроолорду беришет жана чебер жооп беришет. Курс студенттерге эл аралык иштер жана саясат илимдеринде саясат менен байланышкан маселелер үчүн маанилүү болгон сынчыл жана изилдөө көндүмдөрүн үйрөнүүгө жана ишке ашырууга мүмкүндүк берет. Семестр бою студенттер саясий суроолорду иштеп чыгышат, тиешелүү адабияттарды кеңири изилдөө жүргүзүшөт, саясий изилдөө методологиясын иштеп чыгышат, маалыматтардын сандык жана сапаттык талдоосун жүргүзүшөт, ортомчу тапшырмаларды жана жыйынтыктоочу отчетторду жазышат, жыйынтыктоочу жыйынтыктарды сунуштайт.

Бул курсту ийгиликтүү аяктагандан кийин, студенттер төмөндөгүдөй болот:

- Кызыккан саясий маселени түшүнүү үчүн тиешелүү жана мүмкүн болуучу изилдөө суроолорун чыгаруу.
- Тиешелүү илимий жана саясат менен байланышкан адабияттарды баалоо
- изилдөө суроолоруна тиешелүү методологияны иштеп чыгуу жана ишке ашыруу.
- Эмпирикалык маалыматтарды талдоо жана аларды изилдөө суроосуна жана тиешелүү адабияттарга карата интерпретациялоо.
- Студенттердин сунуштары менен бирге негизги жыйынтыктарды түшүндүргөн кесипкөй багытталган жазуу жана / же мультимедиа жыйынтыктоочу жыйынтыкты даярдоо.
- Семестрдин аягында жыйынтыктоочу изилдөөнүн жыйынтыктарын оозеки сунуштоо аркылуу презентация, эл алдында сүйлөө, оозеки баарлашуу жана жазууну камтыган аралык көндүмдөрүн жогорулатуу.

ИКП 276 - Евразиядагы Кытай

Жыйырма жылга жетпеген убакыт аралыгында Кытай Евразиядагы маргиналдык актёрдон евразиялык иштердин өзөгүн түзгөн актёрго өтүштү. Кытайдын регион менен кызматташуусу алгач тездик менен өсүп жаткан экономикасы үчүн жетиштүү мунай жана газды камсыз кылууга багытталган. Бирок акыркы он жылдыкта Кытай кызматташтык чөйрөлөрүн санариптик экономикадан, коомдук коопсуздуктан, маданий борборлордон вакциналарды иштеп чыгууга жана айыл чарба стандарттарына чейин ар кандай тармактарды камтыды. Муну менен Кытай Украина менен Казакстандын ортосундагы кургактыкты мурда болуп көрбөгөндөй өзгөртүүгө жетишти. Бул киришүү курсу Кытайдын Евразиядагы ролунун эволюциясын картага түшүрөт, ошол эле учурда Пекиндин мотивдери жана алар аймакта кандай кабыл алынганын түшүндүрөт.

ИКП/ЭКО 276 - Жаратылыш ресурстарын өнүктүрүүнүн саясий экономиясы

Бул курс жер астындагы жаратылыш ресурстары жер үстүндөгү саясий жана экономикалык ишмердүүлүккө кандай таасир тийгизерин жана жаратылыш ресурстарын өнүгүүгө жана гүлдөп өсүүгө кантип айландырууга кызыккан студенттерге багытталган. Курстун биринчи бөлүгү студенттерди саясий экономия, өнүгүү жана жаратылыш ресурстары боюнча негизги түшүнүктөр жана маселелер менен тааныштырат. Ал төмөнкү суроолорго жооп берүүгө багытталган:

- Саясий экономия деген эмне жана жаратылыш ресурстарынын саясий экономиясы деген эмне?
- Өнүгүү деген эмне жана аны кантип өлчөйбүз?

- Коррупция деген эмне, анын себептери жана кесепеттери?
- Институттар деген эмне жана алар экономикалык өнүгүүгө кандай таасир тийгизет?

Бул ресурстардын каргышы жана жаратылыш ресурстарын өнүктүрүү жөнүндө талкууга кирерден мурда жакшы билүү керек болгон маанилүү негизги маалымат. Экинчи бөлүгүндө жаратылыш ресурстары бар өлкөлөр жана алардын ресурстардын молдугу/көз карандылыгы сыяктуу өзгөчөлүктөрү жана ресурстардын каргышы сыяктуу көйгөйлөргө басым жасалат. Анда жаратылыш ресурстары өнүгүүгө кандай таасир тийгизет жана жаратылыш ресурстарынан түшкөн кирешелерди башкаруу үчүн кандай саясат мүмкүнчүлүктөрү бар экени талкууланат. Жыйынтыктоочу бөлүгү ресурстарга бай өлкөлөрдүн кейстерин изилдөө боюнча командалар менен иштөөгө арналган. Алынган билимдерди пайдаланып, студенттер ресурстарга бай өлкөлөр жөнүндө презентация даярдашат.

ИКП 292 - Улутчулдук жана этникалык саясат

Идентичность саясатты кандай калыптандырат? Бул курс белгилүү бир жамааттык өзгөчөлүктөрдүн - өзгөчө улутчулдук жана этникалык - реалдуу саясий жыйынтыктарга кандай таасир тийгизерин багытталган изилдөөнү сунуштайт. Биримдикти чыңдоодон баштап, зомбулукка алып келүүгө чейин, өздүк өзгөчөлүктүн бул аспектилерин азыркы саясий ландшафттагы эң көзгө көрүнгөн жана таасирдүү күчтөрдүн катарына кирет. Бул курстун жүрүшүндө студенттер улутчулдуктун жана этникалык саясаттын артында турган абстракттуу жана теориялык түшүнүктөр мамлекеттик туруктуулук, конфликт жана башкаруу сыяктуу татаал саясий кубулуштарды түшүндүрүүгө жана концептуализациялоого кантип жардам бере аларын изилдешет.

Бул курс экинчи курстун студенттери үчүн практикалык көндүмдөрүн өнүктүрүүгө көмөктөшүү менен бирге негизги илимий талаш-тартыштарды жетекчилик менен изилдөө үчүн иштелип чыккан. Бул семестрдин аягына чейин студенттер төмөндөгүдөй мүмкүнчүлүктөргө ээ болот:

- Улутчулдук жана этникалык саясатты изилдөөдөгү модернизм, примордиализм жана конструктивизмди камтыган негизги теориялык негиздерди аныктоо жана аныктоо.
- Улутчулдук жана этникалык сыяктуу топтук өзгөчөлүктөр саясий жыйынтыктарды калыптандыруу үчүн кантип түзүлөрүн жана мобилизацияланганын илимий адабияттардан жана реалдуу окуяларды колдонуу менен түшүндүрүнүз.
- Учурдагы саясий кубулуштарды (мисалы, улутчулдук кыймылдар, этникалык чыр-чатактар) теориялык түшүнүктөрдү колдонуу менен талдоо.
- Улутчулдуктун мамлекеттин туруктуулугундагы ролу же этникалык саясаттын башкарууга тийгизген таасири сыяктуу негизги темалар боюнча ар түрдүү илимий көз караштарды салыштыруу жана карама-каршы коюу, перспективанын күчтүү жана алсыз жактарын баалоо керек.
- Улутчулдук же этникалык саясатта тандалган тема боюнча илимий дебаттардын эволюциясын изилдеген адабият серепин түзүү үчүн курс окуулардын жана көз карандысыз изилдөөлөрдүн түшүнүктөрүн синтездөө.

ИКП 293 - Афганистандын коомдук жана саясий тарыхы

Азыркы жана азыркы Афганистандагы социалдык жана саясий окуялар регионалдык жана глобалдык тарыхка чоң таасир тийгизди деп айтууга болот. Тарыхты жаратуудагы Афганистандын негизги ролун төмөнкү мисалдардан табууга болот: 1980-жылдардагы Советтик армиянын басып кириши жана жеңилиши (Советтер Союзунун кулашын жана кансыз согуштун аякташын тездеткен), моджахеддер башындагы өкмөттүн кулашы, Талибандын көтөрүлүшү, мамлекеттик репрессиялар жана "Ал-Каида" террористтеринин жайгаштырылышы, 9/11 окуясы жана АКШ жетектеген Эл аралык коопсуздукка жардам берүү күчтөрүнүн саздык сценарийи. Афганистандын байыркы тарыхы жана Афганистандын грек Искендер Зулкарнайндын, арабдар жана исламдын, монголдордун жана британиялыктардын аскерлери жана цивилизациялары менен таанышуусу боюнча бир нече сессиялар менен башталып, бул курс негизинен Афганистандын акыркы 90 жылдык тарыхына басым жасалат. бир катар төңкөрүштөр, контр-төңкөрүштөр, саясий репрессиялар, жана акырында чет элдик баскынчылыктар (Советтердин, АКШнын жана анын батыш союздаштарынын). Курс Афганистандын азыркы тарыхын улуттук, регионалдык жана эл аралык деңгээлдеги анализдин призмаларынан изилдейт. Ал өлкөгө мүнөздүү билимдерди жана эмгектерди кеңири глобалдык жана теориялык коомдук илимий адабият менен жеткирет жана синтездейт. Ошондой эле тарыхый окуялардын маанилүүлүгүн азыркы реалдуулуктар менен байланыштырат. Курс лекцияларды класстык дискуссиялар, симуляциялар (эки күндүк кризистик оюн түрүндө), документалдуу тасмаларды көрүү жана Афганистандын Кыргызстандагы дипломатиялык өкүлчүлүгүнүн конок лекциясы менен айкалыштырат. Баа берүү китеп сериясын бүтүрүүгө, эки орто мөөнөттүү тапшырма, катышууга жана студенттердин активдүү катышуусун баалоого негизделген.

300 деңгээл факультативдер

ИКП 300 - Чындык саясаты

Бул курстун максаты - чындыктын саясатка тийгизген таасирин жана функциясын түшүнүү. Биз төмөнкүдөй суроолорго жооп берүүгө аракет кылабыз: чындык саясий бийликке жана таасирге ээ болуу үчүн курал катары колдонулушу мүмкүнбү? Чындыкты сүйлөө ыкмаларын кайсы саясий күчтөр калыптандырат? Чындыкка болгон муктаждык жана аныктыктын жоктугу демократиялык өлкөлөрдө чындык кандай роль ойнойт? Бул курс чындыктан кийинки доордо өзгөчө кызыктуу, жана биз сөзсүз бул жөнүндө сүйлөшөбүз! Ошентсе да, биз Фуко, Кант, Платон жана Аристотель сыяктуу ойчулдардан баштайбыз.

ИКП 302 - Глобалдык саясий экономика: жыргалчылык жана өнүгүү

Глобалдашкан жана барган сайын өз ара көз каранды дүйнөдө жашап жатканда, рыноктордун, мамлекеттердин, институттардын жана жарандык коомдун ролун жана жүрүм-турумун түшүнүү өтө маанилүү. Курс өнүгүү жана бакубатчылыкка басым жасап, азыркы дүйнөлүк экономиканын саясий негиздерине жана кесепеттерине басым жасалат. Глобалдашуу социалдык жана экономикалык өнүгүү үчүн күч болушу мүмкүн болгону менен, ал адамдын коопсуздугу жана жыргалчылыгы үчүн улуттук деңгээлдеги жумуш орундарынын жоголушу, финансылык жугуштуу оорулардан баштап глобалдык

эмиссияларга чейин бир катар тобокелдиктерди алып келет. Курс рынок экономикасынын түрлөрү боюнча салыштырма изилдөөлөрдү жана дискуссияларды сунуштайт. Ал өнүккөн жана перифериялык капиталисттик өлкөлөрдөгү капитализмдин ар кандай моделдерин концептуализациялоого умтулган ыкмаларга басым жасалат жана институттардын жана эл аралык уюмдардын салыштырмалуу ролун изилдейт. Бул курста биз саясий экономиядагы өнүгүүлөрдү бир катар теориялык ыкмалардан талдайбыз.

ICP/SOC 303 - Глобалдык жарандык

Биздин дүйнөнүн өз ара көз каранды жана өз ара байланышкан табиятын эске алганда, глобалдык бардык жерде бар. 21-кылым белгилүү бир коомчулукка жана белгилүү бир географиялык аймакка мүчө болуу дагы эле актуалдуулугуна шек санап, жарандык жөнүндөгү классикалык түшүнүктү талашка салып келет. Эми конкреттүү жайгашкан жерден жана коомчулукка таандык болуудан тышкары, глобалдык социалдык, саясий, маданий жана экологиялык процесстерге активдүү катышууга багытталган инклюзивдүү жана ар тараптуу жарандык маселелерди талкуулоонун убагы келди. Борбордук Азия да ошондой эле. Регионалдык тенденциялар глобалдык өнүгүүлөрдүн көбөйүшү менен кеңири кесилишип келет. Дисциплиналар аралык курс классикалык жана заманбап адабиятты жана Борбордук Азияга басым жасап, жарандык жана глобалдашуу боюнча кейстерди тааныштырат. Бул студенттердин аналитикалык жана изилдөө жөндөмдүүлүгүн кеңейтет, анткени алар глобалдык жарандык идеяларды күнүмдүк реалдуулуктун жергиликтүү шарттарында колдонууга умтулушат жана географиялык чек аралар жөнүндө түшүнүксүз барган сайын стратификацияланган жана ар түрдүү саясий, социалдык, экономикалык жана маданий контексттерде адамдардын өз ара аракеттешүүсүн жана кызматташуусун түшүнөт. Курстун мазмуну глобалдашуу, глобализация, жарандык жана адамдын негизги укуктары, глобалдашуунун саясий механизмдери, миграция, глобалдык социалдык стратификация, социалдык адилеттүүлүк, туруктуу экономикалык жана экологиялык өнүгүү жана жарандык жоопкерчиликти кабыл алуу сыяктуу темаларды камтыйт.

ИКП 305 - Салыштырмалуу перспективада демократия жана авторитаризм

Курстун максаты азыркы саясий режимдердин салыштырма талдоосуна басым жасаган теориялык жана эмпирикалык эмгектерге кеңири обзор берүү. Бул айрыкча демократиянын эмне үчүн жана кантип кээ бир өлкөлөрдө пайда болуп, башкаларында эмес, кантип пайда болгонун жана сакталып калганын аныктоону жана авторитардык бузулууларды түшүнүүнү камтыйт. Демократиянын социалдык-экономикалык жана маданий теорияларын, демократиялык жана авторитардык режимдердин ички ишмердүүлүгүн жана ишмердүүлүгүн, ошондой эле режим түрлөрүнүн башкаруу, экономикалык өсүш жана саясат иштеп чыгуу үчүн потенциалдуу кесепеттерин сынчыл баалоого өзгөчө басым жасалат. Далилдерге негизделген жана мазмундуу аргументтерден тышкары, курстун предметтери бир эле учурда оюн-теориялык моделдердин негизинде изилденет, бул аналитикалык курал негизги окуу китебинде саясий актёрлордун стратегиялык жүрүм-турумун түшүндүрүү үчүн кеңири колдонулат. Бул атаандаш саясий күчтөрдүн алдында турган координациялык көйгөйлөрдүн бар экендигин жана демократиялык өткөөлдөрдүн ийгиликтүү өтүшү же режимдин туруктуулугу сыяктуу белгилүү бир саясий жыйынтыктарды түшүндүрөт. Саясий режимдерди изилдөөгө кабыл алынуучу ыкмаларды

иштеп чыгуунун кыйынчылыктарын эске алганда, курс демократиялык жана авторитардык элементтерди бириктирген «гибриддик режимдерди» кошкондо, режимдердин ар кандай типтерин концептуализациялоо жана классификациялоо менен байланышкан методологиялык маселелерди жана ыкмаларды андан ары изилдейт. Мунун алдында салыштырма саясат субтармагында кеңири колдонулган изилдөө долбоорлорунун кириш талкуусу болот.

ИКП/ГДС 305 - Улутчулдук саясаты

Улутчулдук бардык континенттерде саясаттын кеңири таралган элементи жана демократиялаштыруу менен азайбайт. Улуттук-боштондук кыймылдар жана сепаратизм, калыптанган демократияларда өтө оңчул партиялардын өсүшү, этникалык чыр-чатактар улутчулдуктун көрүнүшүнүн бир нече гана мисалы. Улутчулдук саясаты бирөөнүн топтук идентификацияга болгон каалоосу башка бирөөнүн бийликке болгон каалоосу үчүн колдонулганда пайда болот. Бул курс улутчулдукту теориялык жана эмпирикалык жактан изилдөө боюнча Бард тармагынын кеңири демилгесинин бир бөлүгү болуп саналат. Курс улутчулдук боюнча негизги эмгектерди берилген окуу аркылуу изилдөөгө (электрондук курска жайгаштырылат), биргелешкен түшүнүктү өнүктүрүү үчүн онлайн дептерлерди (башка өлкөлөрдөгү курдаштары менен) тексттерди жазууга, семестрдин башында жана аягында визуалдуу образдарды талдоого негизделген. Студенттер ошондой эле ар бир бөлүмдүн аягында кыска тесттерди тапшырышып, жыйынтыктоочу иш жазышкан. Курстун өзгөчө жана маанилүү элементи студенттердин башка университеттердеги курдаштары менен өз ара аракеттешүүсү болмок. Курстун максаты - студенттерди улутчулдук түшүнүктөрү жана теориялары менен тааныштыруу жана бул түшүнүктөрдү колдонууга мүмкүндүк берүү.

ИКП 307 - Конфликттер жана өнүгүү

Бул курс саясат менен өнүгүүнүн ортосундагы байланыштарга багытталган. Анда институттар жакырчылыкка жана өсүшкө кандай таасир тийгизери, өнүгүүнүн детерминанттары институттарга жана саясий туруксуздукка кандай таасир тийгизери талкууланат. Курстун негизги максаты студенттерди өнүгүүдөгү негизги теорияларды, түшүнүктөрдү жана практикаларды камсыз кылуу жана ошону менен бирге студенттерге конфликттик процесстерде көрүнүктүү идеяларды түшүнүүгө жана баалоого мүмкүндүк бере турган саясат талдоо көндүмдөрүн өнүктүрүү. Бул курс студенттерге конфликттердин мүнөзү жана теориялары, ошондой эле өнүгүү субъекттери ар кандай интенсивдүүлүгүндөгү конфликттерди чечүүдө аткара ала турган ролдордун ар түрдүүлүгүн берет. Жумалык темалар студенттер илимий адабияттардан, донорлордон жана жардам алуучулардан, ошондой эле өнүгүү боюнча практиктер сыяктуу бир нече автономдуу топтордун көз караштарынан түшүнүк ала алгыдай кылып уюштурулган.

Бул курсту ийгиликтүү аяктагандан кийин, сиз:

- Конфликттерди жана өнүгүү изилдөөлөрүн изилдөөдөгү негизги теориялык жана методологиялык маселелер боюнча комплекстүү түшүнүктү өнүктүрүү
- Ар түрдүү перспективалардын татаалдыгы өнүктүрүү коомчулугунун эл аралык, улуттук жана жергиликтүү деңгээлдеги конфликттерди чечүү ыкмасын кантип жетектеп жатканын түшүнүү.

- Сынчыл жана аналитикалык ой жүгүртүү, жүйөлүү аргументтерди сунуштоо жана өнүгүү менен конфликттин ортосундагы байланышка тиешелүү маселелерге таянуу менен оозеки баарлашуу жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу.
- Өнүгүү тармагына таасир тийгизген конфликттерге акыркы илимий, саясат жана практикалык көз караштар менен тааныш болуу.
- Презентация, эл алдында сүйлөө, оозеки баарлашуу жана жазууну камтыган аралык көндүмдөрдү өнүктүрүү жана жогорулатуу.

ИКП 309 - Өнүгүүгө жардам жана саясат

Бул курс өнүгүүгө жардам берүүнүн саясий аспектилерин изилдейт, жардам жеткирүү эл аралык жана ички саясатты кантип калыптандырыарын изилдейт. Студенттер негизги теориялык негиздер менен алектенишет жана жардамдын детерминанттары, натыйжалуулугу жана (күтүлбөгөн натыйжалары) жөнүндө талаш-тартыштар жүргүзүшөт. Темалар өнүгүү теорияларын, донорлордун жана реципиенттердин саясаты, өнүгүүгө жардамдын массалык маалымат каражаттары, тышкы саясат жана гуманитардык дипломатия сыяктуу маселелер менен кесилиштерин камтыйт. Айрым кейстердин жана сын ой жүгүртүүлөрдүн аркасында, курс студенттерге өнүгүүгө жардам саясатын глобалдык, регионалдык жана жергиликтүү динамикасынын куралы катары кандай иштеп жаткандыгын толук түшүнүүгө жардам берет.

Бул курстун аягында студенттер төмөндөгүдөй мүмкүнчүлүктөргө ээ болот:

- Конфликттерди жана өнүгүү изилдөөлөрүн изилдөөдөгү негизги теориялык жана методологиялык маселелер боюнча комплекстүү түшүнүктү өнүктүрүү
- Ар түрдүү перспективалардын татаалдыгы өнүктүрүү коомчулугунун эл аралык, улуттук жана жергиликтүү деңгээлдеги конфликттерди чечүү ыкмасын кантип жетектеп жатканын түшүнүү.
- Сынчыл жана аналитикалык ой жүгүртүү, жүйөлүү аргументтерди сунуштоо жана өнүгүү менен конфликттин ортосундагы байланышка тиешелүү маселелерге таянуу менен оозеки баарлашуу жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу.
- Өнүгүү тармагына таасир тийгизген конфликттерге акыркы илимий, саясат жана практикалык көз караштар менен тааныш болуу.
- Презентация, эл алдында сүйлөө, оозеки баарлашуу жана жазууну камтыган аралык көндүмдөрдү өнүктүрүү жана жогорулатуу.

ИКП 324.1 - Жакынкы Чыгыш саясаты

Азыркы Жакынкы Чыгыш өзүнүн ички чек араларын кантип тапты? Араб-израиль жаңжалынын тарыхы кандай жана эмне үчүн ал узакка созулууда? Ирандагы 1953-жылкы төңкөрүштүн негизи эмнеде жана анын 1979-жылдагы революция менен кандай байланышы бар? Эмне үчүн Иран менен Ирак 1980-жылдары сегиз жылга созулган ырайымсыз согуш жүргүзүштү? 1990-жылы Ирактын Кувейтке басып кирүүсүнүн негизи эмнеде болду? Эмне үчүн 2011-жылдагы "Араб жазы" негизинен токтоп калды? Тунис, Египет жана Ливиядагы режимдердин алмашуусу бул өлкөлөрдүн жана бүтүндөй региондун калкына кандай таасир тийгизди? Сирияда уланып жаткан ырайымсыз согуш тууралуу эмне десек болот? Анын актёрлору кимдер, эмне үчүн согушуп жатышат жана согуштун кесепеттери кандай? Йемендеги согушта Иран, Сауд Аравиясы жана Батыш

державаларынын ролу кандай? Түркияда 2016-жылдын июлундагы төңкөрүш аракети эмне болду? Мунай Жакынкы Чыгышта жана Түндүк Африкада демократиялаштырууга тоскоолдук болобу же катализаторбу? БВСА аймагында тышкы күчтөрдүн ролу кандай? Бул курс студенттерди улутчулдук, чыр-чатактар, дин, этника, саясий башаламандык жана согуш сыяктуу түшүнүктөр, теориялар жана талаш-тартыштар менен тааныштыруу аркылуу ушул жана ушу сыяктуу суроолорго жооп берүүгө аракет кылат. Студенттер бир катар окуялар жана адабият менен таанышышат, жана иш кагаздарынын темаларын жана китеп сын-пикирлерин тандоо менен, алар өздөрү тандаган белгилүү бир концепцияга же өлкөгө көңүл буруу мүмкүнчүлүгүнө ээ болушат.

МСП 326.1 - Федеративдик системалар: ЕС, АКШ жана Индия

Курс федерализмди үч абдан айырмаланган федеративдик системалардын, тактап айтканда, ЕБ, АКШ жана Индиянын окуяларынын негизинде талдайт. Америка Кошмо Штаттары төмөндөн жогору өнүгүшү менен салттуу федеративдик система катары эсептелет. Индия Британия демократиясы менен симметриялык федеративдик системанын аралашмасы менен салыштырмалуу жакында түзүлгөн мамлекет. ЕБ мурунку экөө сыяктуу мамлекет эмес, бирок бул федерацияны түзүү процессинин үлгүсү болуп саналат, мүчө мамлекеттер (улуттар) интеграциянын кыймылдаткыч күчтөрү болуп саналат. Бул окуялар федерализм этникалык, диний, географиялык, социалдык, улуттук ж.б. ар түрдүүлүктү башкаруунун куралы экенин көрсөтөт. Федерализм бул учурлардын ар биринде демократияны орнотууга өбөлгө түзгөн жалгыз модель сыяктанат.

ИКП 335 - Шайлоо саясаты

Салыштырма саясат изилдөөчүлөрдүн ортосундагы жалпы көз караш боюнча шайлоолор демократиялык башкаруунун негизги принциптерин алга жылдырууга байланышкан бир катар функцияларды аткарат, мисалы, саясий катышуу, отчеттуулук жана легитимдүүлүк. Бул көз караштын борбору ишенимдүү шайлоолорду өткөрүү демократиянын башка фундаменталдык принциптерин, анын ичинде сөз эркиндигин, ассоциацияларды, чогулуштарды жана мыйзамдын үстөмдүгүн сактоого көз каранды деген божомол турат. Ошол эле учурда, өнүккөн жана өнүгүп келе жаткан демократиялык өлкөлөрдө айкын далилденгендей, шайлоолордун өткөрүү ыкмасы саясий атаандаштыктын динамикасын жана демократиялык башкаруунун кеңири сапатын изилдөөгө ыңгайлуу негиз түзүп, олуттуу саясий натыйжаларга алып келиши мүмкүн. Ушул жобону эске алуу менен, курс теориялык жана практикалык маанилерди камтыган шайлоо изилдөөлөрүндөгү тандалган маселелердин кеңири спектрин камтыйт. Ошондуктан, курстун биринчи жарымында шайлоо системасынын ар кандай типтери жана алардын партиялык системалардын конфигурацияларына, өнөктүк жана добуш берүү стратегияларына (добуш берүү жүрүм-турумун теориялык түшүндүрмөлөр менен катар изилденүү), саясий натыйжалуулугу жана саясий атаандаштыктын динамикасы үчүн мүмкүн болгон кесепеттери жөнүндө кеңири обзор берилет. Калган жарымы бир катар заманбап маселелерди жана шайлоо саясатындагы тенденцияларды эмпирикалык жана салыштырма перспективалардан изилдейт.

Бул курс терроризмди тарыхый феномен жана заманбап көйгөй катары комплекстүү изилдейт. Студенттер терроризмди изилдөөнүн ар кандай аныктамалары жана ыкмалары жөнүндө сын түшүнүк алышат, анын ичинде террористтик топторду аныктоо, террордук стратегияларды талдоо жана өкмөттүн террорчулукка каршы күрөшкө жообун изилдөө. Курс терроризмди концепция жана стратегия катары изилдөө менен башталат, жеке адамдар жана топтор аны өз максаттарына жетүү үчүн кантип колдонушканын изилдейт. Андан соң террорчулукка каршы күрөш тармагына кирип, террордук коркунучтарга каршы күрөшүүдө колдонулган ар кандай окуяларды жана стратегияларды талдайт. Бул курсту бүтүргөндөн кийин, студенттер террордук топтордун себептери, уюштурулушу жана операциялары, ошондой эле террорчулукка каршы ар кандай ыкмалардын мүмкүн болгон кесепеттери жөнүндө тереңирээк түшүнүккө ээ болушат.

Бул курстун максаттары төмөнкүлөр болуп саналат: студенттерге терроризмди тарыхый көрүнүш жана заманбап көйгөй катары ар тараптуу түшүнүк берүү; студенттерге ар кандай террористтик топторду жана алардын стратегияларын аныктоого жана айырмалоого мүмкүндүк берет; студенттердин террорчулукка карата ар кандай аныктамаларды, мамилелерди жана перспективаларды сын талдоо жөндөмүн өнүктүрүү; террорчулукка каршы ар кандай стратегияларды жана алардын натыйжалуулугун изилдөө жана баалоо; террорчулукка каршы атайылап жана атайылап жасалган ар кандай чаралардын мүмкүн болгон кесепеттерин изилдейт; студенттерди террорчулукка байланыштуу саясий дискурскка маалыматтуу жана сын катышуу үчүн зарыл болгон билим жана көндүмдөр менен камсыз кылуу.

Бул курстун аягында студенттер төмөндөгүдөй мүмкүнчүлүктөргө ээ болот:

- Мамлекеттер террорчулукка каршы күрөшүүдө туш болгон дилеммаларды чечүү жана бул көйгөйлөрдү чечүүнүн мүмкүн болгон жолдорун сунуштоо.
- Терроризм жана саясий зомбулукка байланыштуу негизги теорияларды изилдөө жана колдонуу аркылуу терроризмдин себептерин жана кесепеттерин терең түшүнүү.
- Терроризм жана саясий зомбулук жөнүндөгү маалыматтарга жетүү, колдонуу, синтездөө жана мазмундуу жыйынтыктарды чыгаруу.
- Терроризмдин учурдагы тенденциялары, анын ичинде өтө оңчул терроризм, жихадчы кыймылдары, "мекендегилер" жана тышкы коркунучтар, радикалдашуу жана экстремизм, ошондой эле өтө агрессивдүү ички коопсуздук аппаратынын потенциалдуу коркунучтары жөнүндө көз карандысыз, объективдүү жана далилдерге негизделген талдоо жүргүзүү.
- Террорчулукка каршы бир катар стратегияларга сын көз караш менен баа берүү жана алардын террордук коркунучтарды жоюудагы натыйжалуулугуна баа берүү.
- Студенттер терроризмге байланыштуу саясий дискурскка маалыматтуу жана сын көз караш менен катышуу үчүн зарыл болгон билим жана көндүмдөрдү өнүктүрүшөт, бул татаал маселе боюнча дебаттарга жана дискуссияларга натыйжалуу катышууга мүмкүндүк берет.

ИКП 340 - Ирандын заманбап коомдук жана саясий тарыхы

Бул курс биринчи кезекте Ирандын заманбап социалдык жана саясий тарыхына обзор берет; Ошондой эле Каджарлар династиясы (1796-1925) жана 1906-жылдагы Конституциялык революциянын негиздери талкууланат. Студенттер Пехлеви доору (1925-1979) менен таанышып, Реза шахтын башкаруусунан (1925-1941), Экинчи дүйнөлүк согуш учурунда анын мажбурлап баш тартуусу, андан кийин уулу Мухаммед Реза шахтын башкаруусунан (1941-1979), Мухаммед Мосаддыктын тушунда мунай улутташтырылышынан, 1953-жылдагы төңкөрүштөн, 1970-жылдардагы тез экономикалык өнүгүүдөн баштап, иран коомунун динамикасын изилдешет. монархиянын саясий монополизациясы жана тукум басуусу. Курстун негизги багыты 1979-жылкы Ислам революциясы, революцияга чейинки жана андан кийинки доор, аятолла Рохулла Хомейнинин көтөрүлүшү, Ирандын эл аралык мамилелери, Ирак менен согуш, атаандаш Сауд Аравия менен атаандаштык жана Израиль менен кастык болмокчу. Андан ары Ирандын АКШ менен көптөн бери келаткан чыр-чатактары, анын ичинде 2015-жылкы көйгөйлүү ядролук келишим, АКШ президенти Дональд Трамптын аны жокко чыгаруу аракетин, андан кийинки санкциялар жана согуш риторикасы талкууланат. Акырында, курс саясий келип чыгышты, анын ичинде Жашылдар кыймылы (2009) жана 2018-жылдын башындагы демонстрациялардын себептерин талдайт. Мындан тышкары, саясий экономия, шайлоолор, патриархат жана аялдардын укуктары, дин, айлана-чөйрө жана Ирандын келечеги боюнча мүмкүн болгон сценарийлер талкууланат.

342 - Жарандык активдүүлүк: Борбордук Азиядагы жарандык коомдун глобалдык тенденциялары жана өнүгүүсү

Активдүү жарандар бүгүнкү дүйнөнүн идеалы жана демократиянын негизги негиздеринин бири болуп саналат. Жарандык активдүүлүк деген эмне экенин жана ал кантип келерин үйрөнүү бул курстун максаты болуп саналат. Бул жарандык активдүүлүктүн теориялык, практикалык аспектилери талкуулаган Бард тармагынын курсу. Курс концепцияны тарыхый жактан изилдейт, бирок көбүнчө анын 21-кылымдагы маанисине басым жасалат. Жарандык активдүүлүк ар кандай ракурстардан жана өкмөт менен өз ара иштешүүнүн ар кандай деңгээлдеринде изилденет. Ал берилген адабияттарды талкуулоодон турат, бир катар конок лекцияларды жана сайттарды кыдырууну талап кылат. Мындан тышкары, тапшырмалардын бири практикалык көнүгүү болуп саналат, жана бул курс студенттер үчүн практика аркылуу жарандык активдүүлүктү үйрөнүүгө абдан багыт берет. Курстун максаты - студенттерди жарандык активдүүлүктүн түшүнүктөрү жана практикасы менен тааныштыруу.

ИКП 344 - Борбордук Азия мамлекеттеринин тышкы саясаты

Борбордук Азия мамлекеттеринин тышкы саясаты – Советтер Союзу тарагандан кийин Казакстан, Кыргызстан, Тажикстан, Түркмөнстан жана Өзбекстан республикаларынын тышкы саясатынын тенденцияларын түшүнүү үчүн иштелип чыккан уникалдуу курс. Курс эл аралык мамилелердин заманбап системасында Борбордук Азиянын ролун карап, регионалдык көйгөйлөр жана Борбордук Азиянын ар бир мамлекетинин жекече тышкы саясатынын артыкчылыктары жана ыкмалары жөнүндө терең маалымат берет. Борбордук

Азия маселелерине "улуу державалардын" таасири жагынан тышкы факторлорго олуттуу көңүл бурулат. Курс тышкы саясатчылардын контекстин, кысымдарын жана чектөөлөрүн түшүнүүнү жана тарыхый контекстти жоготпой салыштырма талдоо менен алектенүүнү талап кылат.

ИКП 391 - Саясий жетекчилик

Бул курста биз саясий лидерлик жөнүндө ой жүгүртүү жолдоруна, анын "келип чыгышына" жана аны изилдөөгө аналитикалык жана методологиялык ыкмаларга көңүл бурабыз. Биз улуттук деңгээлден төмөнкү жана андан тышкары лидерлерди, жетекчиликтин ар кандай стилдерин талкуулайбыз, агенттик структура дебаттарын, демократиялык жана демократиялык эмес жетекчиликти, жана "улуу" саясий лидер болуу эмнени билдирет жана талап кылат. Жаңы медиа доорунда лидерлер жана коомчулук жөнүндөгү акыркы изилдөөлөрдөн кабардар болуу абдан маанилүү, анткени саясий чечимдер жана иш-аракеттер жандандырылат. Биз тарыхтагы белгилүү лидерлер, учурдагы улуттук лидерлер жана коомдук жана илимий максаттар үчүн саясий лидерликти изилдөөнүн натыйжалары жөнүндө сүйлөшөбүз.

ИКП 393 - Россия жана Борбордук Азия

Россия Борбордук Азиядагы негизги региондон тышкары акторлордун бири болуп саналат. Муну түшүндүрүү үчүн советтик тарыхтан баштап географиялык жакындыгына чейин, экономикалык мамилелердин мүнөзүнө же региондогу саясий жана геосаясий динамикага чейин ар кандай факторлорду санап өтүүгө болот. Бирок жогоруда айтылгандар Орусия-Борбордук Азия мамилелери кандайдыр бир жол менен алдын ала аныкталган дегенди билдирбейт. Ички коомдук жана саясий процесстер, ошондой эле кеңири регионалдык жана эл аралык динамика Россия-Борбордук Азия кызматташуусунун мүнөзүн калыптандырат. Ошентип, Россия менен Борбордук Азиянын ортосундагы мамилелердин тарыхы жана динамикасы жөнүндө комплекстүү түшүнүктү өнүктүрүү үчүн талдоонун жана дисциплинардык чектердин ар кандай «деңгээлдерин» басып өтүү зарыл. Бул курс студенттердин Орусия-Борбордук Азия мамилелеринин динамикалык жана көп өлчөмдүү табияты жөнүндөгү түшүнүгүн байытууга багытталган. Борбордук Азия үчүн Россия деген эмне, Россия үчүн Борбордук Азия деген эмне? Кайсы актёрлор жана факторлор мамилелердин эң маанилүү факторлору болуп саналат? Мамилелердин өзгөрүүсүн жана үзгүлтүксүздүгүн кантип түшүндүрсөк болот? Ушул жана башка суроолорду көтөрүү аркылуу студенттер Борбордук Азиянын Россия менен болгон мамилесин "эмне, эмне үчүн жана кандай" деген ар кандай интерпретацияларды үйрөнүшөт жана талкуулашат.

396 – Карангы мезгилдеги демократия

1989-1991-жылдары Советтер Союзу жана анын коммунисттик блогу кулаганда саясий принциптердин бири талашсыз сезилген: демократиялык принцип. Бул башкарылгандар өкмөттүн булагы жана бенефициары болгон өкмөттү башкаруунун принциби. Демократиянын үстөмдүгү коммунисттик төмөндөштөн алда канча мурда башталган. Сэмюэл Хантингтон 1970-жылдары Түштүк Европада башталган жана кийинки жылдары

ар кайсы аймактарда улана берген демократиялаштыруунун "үчүнчү толкуну" менен башталган.

Акыркы он жылдыктарда, айрыкча акыркы жылдарда, демократиянын жайылышы токтоп калды жана демократияга өтүүдө деп эсептелген көптөгөн коомдор "гибриддик режимдердин" ар кандай формаларына туш болушту. Мындан тышкары, көп жерлерде "демократиядан ажыратуу" же демократиялык тескери өзгөрүү процесстери орун алды. Кээ бир жерлерде демократия катары шек келтирилип же четке кагылса, көптөгөн жерлерде демократияга оозеки берилгендик менен катар демократиялык эмес, тынчсыздандыруучу тенденциялар пайда болууда.

Ушуга байланыштуу, мугалимдер бул курсту акыркы окуялар жөнүндө терең ойлонуу жана сын көз караш менен ой жүгүртүүгө мүмкүнчүлүк катары сунушташат. "Караңгы мезгилдеги демократия" кээ бирөөлөр үчүн суроо белгиси, башкалары үчүн факт болушу мүмкүн. Кандай көз карашта болбойлу, курстун максаты өткөн жана бүгүнкү демократиянын кээ бир "эмне, кантип жана эмне үчүн" кээ бир "эмне, кантип жана эмне үчүн" чакырыктарын биргелешип окуу жана талкуулоо.

Мындай жагдайларда, курс активдүү, катышуучу окутуу принцибин баса белгилейт - кадимки курстардан айырмаланып, бул жерде биз жаңы жана өнүгүп жаткан тема менен иш алып барышыбыз керек, жана курс атайылап жаңы эле ачылып жаткан жана дагы эле күндөлүк жаңылыктарда чагылдырылган окуялар жана процесстер менен иш алып барат. Бул жерде идея мындай тынчсыздандыруучу жана маанилүү учурдагы маселелерди алып, демократия жөнүндөгү концептуалдык жана теориялык түшүнүгүбүзгө негизделген сын талдоого коюу. Курстун графиги талкуулоо жана талдоонун мындай өнүгүүсүн жеңилдетүүгө багытталган.

Курсту ийгиликтүү бүтүргөн студент төмөндөгүдөй мүмкүнчүлүктөргө ээ болот:

- Демократия жөнүндө терең түшүнүккө ээ (дисциплина аралык саясий режим катары, укуктук принцип, ошондой эле экономикалык жана социалдык-тарыхый өнүгүү);
- Демократиядан арылтуу процессинин айланасындагы негизги саясий жана укуктук тенденцияларды так аныктайт;
- Кыргызстанда жана чет өлкөлөрдө конституционализм, демократиялаштыруу маселелерине эркин багыт алуу;
- Дискуссияларга катыша билүү, өз идеяларыңызды так жана логикалуу билдирүү, дискуссияларга конструктивдүү, кызматташтык жана сылык түрдө катышуу.

400 денгээл факультативдер

ИКП/ПЧ 403 – Турбуленттүү дүйнөдө эл аралык укук жана эл аралык мамилелер

Эл аралык укук (ИЛ) жана эл аралык мамилелер (ИР) көптөн бери өзүнчө академиялык ишканалар катары эсептелип келет, өздөрүнүн теориялык багыттары жана методологиялары бар. Бирок эл аралык юристтер жана эл аралык мамилелер боюнча окумуштуулар бири-бирине окшош изилдөө кызыкчылыктарын жана илимий программаларын бөлүшүшөт. Чындыгында, эки тармактагы практиктер эл аралык мамилелерде эл аралык укукту түзүүдө, чечмелөөдө жана ишке ашырууда жалпы кызыкчылыктарды көздөшкөн. Ошондуктан, бул курс ИЛ жана ИК ортосундагы мамилелерге, ошондой эле алардын өз ара байланыштуулугуна басым жасалат. Алар өзүнчө академиялык дисциплиналарды түзгөнү менен, алардын кызыктырган объектилери бири-

биринен обочолонуп талдоо кыйын. Биз эл аралык укук болбосо эл аралык мамилелер болушу мүмкүн эместигин моюнга алышыбыз керек; Ошондой эле, эл аралык саясат практикасы эл аралык укуктук ченемдерди өстүрүүчү негиз болуп саналат. Бул контекстте, курс гуманитардык интервенциядан баштап эл аралык талаш-тартыштарды чечүүгө чейин, бейөкмөт уюмдардын глобалдык башкарууга катышуусуна чейин бир нече эл аралык маселелерди изилдөөгө багытталган. Күч колдонууга жана 21-кылымдагы өнүгүүлөргө, жеке адамдын укуктарына (адам укуктары, качкындар укугу), эл аралык бүтүмдөрдүн эрежелерине (дипломатия укугу), конфликттер жана талаш-тартыштар (Эл аралык сот), жаратылыш ресурстарын (бөлүшүү) укугуна (деңиз) өзгөчө басым жасалат. Мындай жагдайларда, курстун негизги максаты эл аралык укуктук маселелерди саясий контекстте гана изилдөө эмес; Бирок эл аралык саясатты "легалдаштырууну" түшүнүү үчүн эл аралык укук жана эл аралык мамилелер академиялык дисциплиналарын интеграциялоо. Ушул себептерден улам эч кандай юридикалык негиз (жалпы же эл аралык мамлекеттик укуктарда) талап кылынбайт. Бул курс ИКП жана HR студенттери үчүн дүйнөлүк саясаттагы укуктук жана саясий булактардын жана аргументтердин куралы менен эл аралык укукту жана эл аралык мамилелерди түшүнүүгө багытталган.

Семестрдин аягына чейин студенттер менен тааныша алышат: семестр ичинде студенттер (1) Эл аралык укук жана эл аралык мамилелерде түшүнүктөрдү колдонууну сүрөттөп бере алышат. (2) Эл аралык укуктун теориялык түшүнүгүн эл аралык мамилелердеги конкреттүү эмпирикалык учурларды талдоо үчүн колдонуу. (3) Теориялык аргументтерде жана саясий билдирүүлөрдө эмпирикалык учурларды жана божомолдоолордун кеңири спектрин талдоо. (4) Эл аралык мамилелердеги заманбап кубулуштарды изилдөөдө дисциплиналар аралык ыкма менен ишенимдүү иштей билүү.

ИКП 404.1 – Саясий риторика: ынандыруу искусствосу

Бул курс саясий атаандаштыкта риторика жана ынандыруу учурдагы талаш-тартыштарды көрсөтөт. Биринчиден, биз саясий дискурстагы негизги түшүнүктөрдү, методдорду, таасирлерди жана алкактарды талкуулайбыз. Кийинки, биз сезимдерге, эмоцияларга жана саясатчылар ушул эки фактордун жардамы менен өз угуучуларын кантип ынандырып (же ынандырышканына) жооп беребиз. Акырында, биз саясий риториканын жана дискурстун теориялык негиздерин АКШ президенттери жана ЕБ лидерлери сыяктуу ар кандай эмпирикалык мисалдардын негизинде көрө алабыз.

Бул курсту ийгиликтүү аяктагандан кийин, студенттер төмөндөгүдөй болот:

- Саясий риторика жана дискурсту изилдөөдөгү негизги теориялык жана методологиялык маселелер боюнча комплекстүү түшүнүктү өнүктүрүү.
- Ар түрдүү перспективалардын татаалдыгы ар кандай деңгээлдеги элиталык окумуштуулардын мамилелерин кантип жетектеп жатканын түшүнүү.
- Сынчыл жана аналитикалык ой жүгүртүү, жүйөлүү аргументтерди сунуштоо жана саясий риторика менен коомдук пикирдин ортосундагы байланышка тиешелүү маселелерге таянуу менен оозеки баарлашуу жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу.
- Саясий риторика жана дискурстка байланыштуу акыркы илимий, саясий жана практикалык көз караштар менен тааныш болуңуз.
- Презентация, эл алдында сүйлөө, оозеки баарлашуу жана жазууну камтыган аралык көндүмдөрүн жогорулатуу.

ИКП 405.1 - Кыргызстандын саясаты

Бул курс Кыргызстандагы саясаттын абалы менен таанышуу пландаштырылган. Ал студенттерге кыргыз саясаты, экономикасы, коопсуздугу жана тышкы саясаты жөнүндө жакшыраак түшүнүк берүүгө багытталган. Курс боюнча, ар түрдүү темаларды изилдөөдө, теория, фактылык маалымат жана практикалык талдоонун тең салмактуу аралашмасы колдонулат. Бул курстун максаты студенттерге Кыргызстандын саясатынын ар кандай темалары боюнча теориялык маалымат берүү гана эмес, ошондой эле практикалык талдоо боюнча негизги билимдерди берүү болуп саналат. Ал студенттерди талдоо методдору жана аспаптары менен камсыз кылат. Студенттер Кыргыз Республикасынын мисалында ар кандай саясий, экономикалык жана социалдык маселелерди талдоону практикада үйрөнүшөт.

ИКП 412.2 - Конституционализм: теориялар жана практика

Конституционализм: теориялар жана практикалар – конституциялык мамлекет идеясынын негиздерин жана анын практикасынын түрлөрүн терең изилдөөнү максат кылган алдыңкы семинар. Конституционализм – көптөгөн окумуштуулар, активисттер жана саясий лидерлер кайрылып жаткан жагымдуу, перспективдүү идея. Көптөгөн коомдор ички социалдык конфликттер, авторитаризм жана демократиялаштыруунун кыйынчылыктары, адилеттүүлүктү камсыз кылуу көйгөйлөрү жана туруктуу мамлекеттүүлүктүн көйгөйлөрү менен күрөшкөндүктөн, ал өзгөчө актуалдуу жана келечектүү деп эсептелген. Азыркы дүйнөнүн фундаменталдык көйгөйлөрүнө конституционализм көпчүлүк тарабынан мүмкүн болгон чара катары каралган. Бирок, конституционализм эң жакшы дегенде абдан татаал чара болмок. Бул семинар бул татаалдыкты түшүнүүгө, конституционализмдеги көптөгөн талкууланган темаларды көрүүгө жана азыркы коомдордо конституционализмдин практикалык жүзөгө ашырылышынын ар түрдүүлүгүн карап чыгууга аракет болуп саналат. Курс эки бөлүмгө бөлүнгөн: биринчиси негизинен конституционализмдин тарыхый жана теориялык темаларына арналган, ал эми экинчиси конституционализмдин ар түрдүү кызыктуу көрүнүштөрүн камтыйт. Ошентип, идея биринчи кезекте абстракттуу түрдө каралганда идея эмнеден турат, ага катышкан ар кандай негизги элементтер жана институттар, конституционализмди кароонун артыкчылыктуу жолдору жөнүндөгү талаш-тартыштарды карап чыгуу. Ушуну эске алгандан кийин, конституционализм отургузулган жети контекстти карап чыгууга киребиз, ал кеңири ар кандай ийгиликтерге жетишти.

ИКП 413 - Чыгыш Азиядагы саясий режимдер/демократия

Курстун максаты салыштырмалуу саясаттын көз карашынан демократиялаштыруу изилдөөлөрү боюнча кээ бир классикалык теорияларды кароого багытталган. Салыштырма саясаттын негизги изилдөө кызыкчылыктарынын бири саясий режимдердин типтерин изилдөө болуп саналат: демократия жана автократия. Ал фундаменталдык изилдөө суроолорунун так себептерин аныктоо үчүн ички саясий системаларды салыштырат: эмне үчүн бир улут (консолидацияланган) демократия, ал эми башкалар автократия. Окшош жана ар түрдүү саясий режимдердин арасындагы саясий кубулуштарды түшүндүрүү боюнча талкуулар жүргүзүлөт. Курс эки бөлүктөн турат: биринчиси демократиялаштыруу

изилдөөлөрүнүн классикалык теорияларына басым жасалат, экинчиси Чыгыш Азия өлкөлөрүнүн саясий режимдеринин мисалдарын берет.

ИКП 427 - АКШнын тышкы саясаты

Бул курс АКШнын тышкы саясатын калыптандырган тарыхты, теорияларды, институттарды жана практикаларды терең изилдөөнү сунуштайт. Негизги тарыхый чечимдерди, институционалдык динамиканы жана заманбап көйгөйлөрдү талдоо менен, студенттер Американын глобалдык ролу жөнүндө майда түшүнүктү өнүктүрүшөт. Бул курс интерактивдүү талкуулар, семинарлар, изилдөө долбоорлору жана жазуу тапшырмалары аркылуу сынчыл ой жүгүртүү, изилдөө жана практикалык колдонууга басым жасалат. Студенттер АКШнын тышкы саясатын ар кандай теориялык жана тарыхый перспективалардан изилдешет, жыйынтыгында реалдуу сценарийлер үчүн стратегияларды баалоо жана сунуштоо долбоорлору менен жыйынтыкталышат.

Семестрдин аягына чейин студенттер эл аралык мамилелер теорияларын жана эмпирикалык далилдерди колдонуу менен АКШнын тарыхый жана заманбап тышкы саясат чечимдерин талдап жана баалашат; глобалдык катышууну калыптандырууда АКШнын тышкы саясат институттарынын жана акторлорунун ролун сын көз карашта изилдейт; конкреттүү тарыхый жана азыркы контексттерде АКШнын тышкы саясаты үчүн стратегиялык сунуштарды иштеп чыгуу жана сунуштоо; жана структуралык жазуу жана оозеки презентациялар аркылуу татаал саясий талдоону синтездөө жана билдирүү.

ИСП 428 - Эл аралык коопсуздук изилдөөлөр

Бул курс ИКП студенттерине заманбап эл аралык коопсуздук изилдөөлөрү боюнча негиз берүү үчүн иштелип чыккан. Курс төрт бөлүккө бөлүнөт. Биринчи бөлүгү киришүү – албеттин максаттарын, окуу программасын, окуу материалдарын, баа берүү системасын түшүндүрөт. Экинчи бөлүгүндө эл аралык мамилелер теориясынын негизги парадигмалары каралат жана студенттерди актуалдуу концептуалдык маселелер менен тааныштырат. Экинчи бөлүгүндө эл аралык коопсуздукту изилдөөдөгү негизги түшүнүктөр, теориялар жана маселелер терең талкууланат. Бул бөлүктө эл аралык коопсуздукту изилдөөдөгү теориялык ыкмалар, коопсуздукту аныктоо жана түшүнүк, коопсуздуктун салттуу жана заманбап ыкмалары. Курстун үчүнчү бөлүгү гуманитардык интервенция, мамлекеттин жетишсиздиги, этникалык чыр-чатактар, ядролук куралдарды жайылтуу, миграция жана качкындар маселелери, баңгизат, курал жана адам сатуу, сепаратизм, адам укуктары маселелери, экстремизм жана трансулуттук терроризм сыяктуу заманбап коопсуздук маселелерин изилдөөгө арналган. Курс боюнча, теория татаалдык, реалдуу окуяларды түшүнүүгө кантип жардам бере аларын көрсөтүү үчүн, тарыхый жана учурдагы окуяларды тандоо үчүн ар кандай теорияларды колдонобуз. Курстун төртүнчү бөлүгү "Коопсуздукка карай жол" – улуттук мамлекеттердин ролун талкуулоо аркылуу коопсуздук маселелерин кантип чечүү керектигине – күчтөрдүн тең салмактуулугу, кызматташтык, оюндар теориясы, эл аралык институттар жана башка мамлекеттик эмес субъекттерге арналган.

ИКП 433 - Кансыз согуштан кийинки идентификация, тартип жана зомбулук

Бул Кансыз согуштан кийинки доордо жеке адамдардын өзгөчөлүктөрү жана тартиби менен жетектелген саясий зомбулуктун түрлөрү жөнүндөгү курс. Студенттер дин, улутчулдук жана этникалык сыяктуу өздүк өзгөчөлүккө байланыштуу маанилүү түшүнүктөрдү талкуулашат, анын ичинде формалдуу жана формалдуу эмес ченемдер, мажбурлоо жана санкциялар. Мындан тышкары, алар бул түшүнүктөр 1990-жылдардын башынан азыркы күнгө чейинки ар кандай жагдайлардагы айрым эпизоддорго таянып, топ ичиндеги жана топтор аралык зомбулукту кантип калыптандыра аларын изилдешет.

Бул курсту ийгиликтүү аяктагандан кийин, студенттер төмөндөгүдөй болот:

- Идентичность жана зомбулукту изилдөөдөгү көрүнүктүү теориялык жана методологиялык маселелерди ар тараптуу түшүнүккө ээ болуу.
- Ар түрдүү перспективалардын татаалдыгы өздүк өзгөчөлүктөрдү жана саясий тартипти изилдеген окумуштуулардын эл аралык, улуттук жана жергиликтүү деңгээлдеги зомбулуктуу конфликттерди чечүү ыкмаларына кандай багыт берерин баалоо
- Жеке адамдардын өзгөчөлүктөрү менен зомбулуктун ортосундагы байланышка тиешелүү негизги маселелерди талдоо.
- Саясий зомбулукка акыркы илимий, саясий жана практикалык көз караштарды колдонуу.
- Кандай жагдайларда өздүк өзгөчөлүктөр жана саясий тартип адамдардын арасында зомбулукка алып келерин сүрөттөп бериңиз.
- Демократиялык жана репрессивдүү шарттарда зордук - зомбулукка болгон жакындыгын эмне калыптандыраарын эстегиле.
- Презентация, эл алдында сүйлөө, оозеки баарлашуу жана жазууну камтыган аралык көндүмдөрүн жогорулатуу.

ИКП 451 – Азыркы америкалык саясат

Бул курс студенттерди тарыхы, тенденциялары жана азыркы Америка саясатына таасир тийгизген жана азыркы учурда таасирин тийгизген коомдук күчтөр менен тааныштырат. Студенттер саясий талаштарды, шайлоо атаандаштыгын жана акыры мамлекеттик саясатты таасирленткен уникалдуу тарыхты, инсандарды жана идеяларды терең изилдешет. Курс бир катар темаларды, анын ичинде раса жана иммиграция тууралуу заманбап дебаттарды, Америкалык саясий жашоонун жүрүшүн жана жүрүм-турумун калыптандыруучу структуралык жана институционалдык факторлорго чейин. Бул курстун аягында студенттер төмөндөгүдөй мүмкүнчүлүктөргө ээ болот:

- Америка саясатынын жүрүшүндөгү маанилүү бурулуш учурларды баалоо жана талдоо;
- Америкалык дискурсту калыптандырган негизги институттарды, саясий структураларды жана идеологиялык негиздерди таануу жана сүрөттөө;
- Америкалык саясий турмуштун негизги дебаттарын, анын ичинде федерализм жана бийликтерди бөлүштүрүүнү кеңири чечмелөөнү сунуш кылуу;
- Партиялашуу жана поляризация маселелерин жана алардын шайлоо саясатына тийгизген таасирин түшүнүү.